

**WOJEWÓDZTWO PODLASKIE -
EKSPORT I DOSTAWY**

**WEWNĄTRZWSPÓLNOTOWE
W LATACH 2004-2014**

Autorzy:

Edyta Dąbrowska
Grzegorz Koronkiewicz
Maciej Muczyński

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
Departament Rozwoju regionalnego
ul. Poleska 89
15-874 Białystok

Analiza przygotowana na życzenie Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny
Województwa Podlaskiego 2014-2020.

Spis treści

<u>1. Podstawowe informacje o eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego</u>	4
<u>2. Zróżnicowanie geograficzne podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych</u>	8
<u>3. Branżowa i przedmiotowa struktura eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych podlaskich przedsiębiorstw</u>	15
<u>Załącznik nr 1. Ranking krajów docelowych eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego</u>	35
<u>Załącznik nr 2. Wybrane informacje dotyczące eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego wg kraju docelowego</u>	41
<u>Załącznik nr 3. Najwięksi eksporterzy z województwa podlaskiego w latach 2013-2014</u>	48

1. Podstawowe informacje o eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego

Wartość eksportu województwa podlaskiego w latach 2004-2014 uległa podwojeniu. Momentem decydującym o nowych możliwościach eksportowych polskich przedsiębiorstw, w tym również podlaskich, stało się włączenie naszego kraju do struktur Unii Europejskiej. W roku bazowym (2004), podlaskie firmy wyeksportowały produkty i usługi na łączną kwotę 3,75 mld zł, tj. 0,83 mld EUR¹ (tabela 1).

Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług² wprowadziła, w stosunku do poprzednio obowiązujących regulacji nowe czynności podlegające opodatkowaniu, związane z akcesją Polski do Unii Europejskiej. Wśród wymienionych w art. 5 ustawy czynności podlegających opodatkowaniu oprócz dostawy towarów, świadczenia usług oraz eksportu towarów znalazły się **wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów** oraz wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów. Zmieniła się także definicja **eksportu towarów**.

Wewnątrzwspólnotową dostawą towarów jest wywóz towarów z terytorium kraju do innego państwa członkowskiego UE w wykonaniu czynności będących dostawą³.

Poprzez **eksport towarów** rozumie się dostawę towarów wysyłanych lub transportowanych z terytorium kraju poza terytorium Unii Europejskiej przez:

- dostawcę lub na jego rzecz (**eksport bezpośredni**), lub
- nabywcę mającego siedzibę poza terytorium kraju lub na jego rzecz, z wyłączeniem towarów wywożonych przez samego nabywcę do celów wyposażenia lub zaopatrzenia statków rekreacyjnych oraz turystycznych statków powietrznych lub innych środków transportu służących do celów prywatnych (**eksport pośredni**).

jeżeli wywóz towarów poza terytorium Unii Europejskiej jest potwierdzony przez urząd celny określony w przepisach celnych;

Tabela 1. Wybrane informacje dotyczące eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2004-2014

Eksport	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wartość eksportu											
w mld EUR	0,83	0,88	0,96	0,92	1,02	0,85	1,12	1,35	1,63	1,84	1,86
w mld PLN	3,75	3,56	3,74	3,48	3,60	3,68	4,46	5,56	6,82	7,69	7,77
Zmiana procentowa (rok do roku) wartości eksportu											
w EUR	-	6,8	8,5	-4,0	11,2	-16,9	31,1	20,9	20,8	12,9	1,0
w PLN	-	-5,2	5,0	-6,8	3,4	2,2	21,1	24,7	22,7	12,8	1,0

¹ Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych dla lat 2004-2012 została przeliczona na polskie złote przy zastosowaniu średniego rocznego kursu NBP (tabela 1). Dla lat 2013-2014 wartość eksportu w euro zgodnie z danymi Służby Celnej.

² Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r. nr 54, poz. 535 ze zm.).

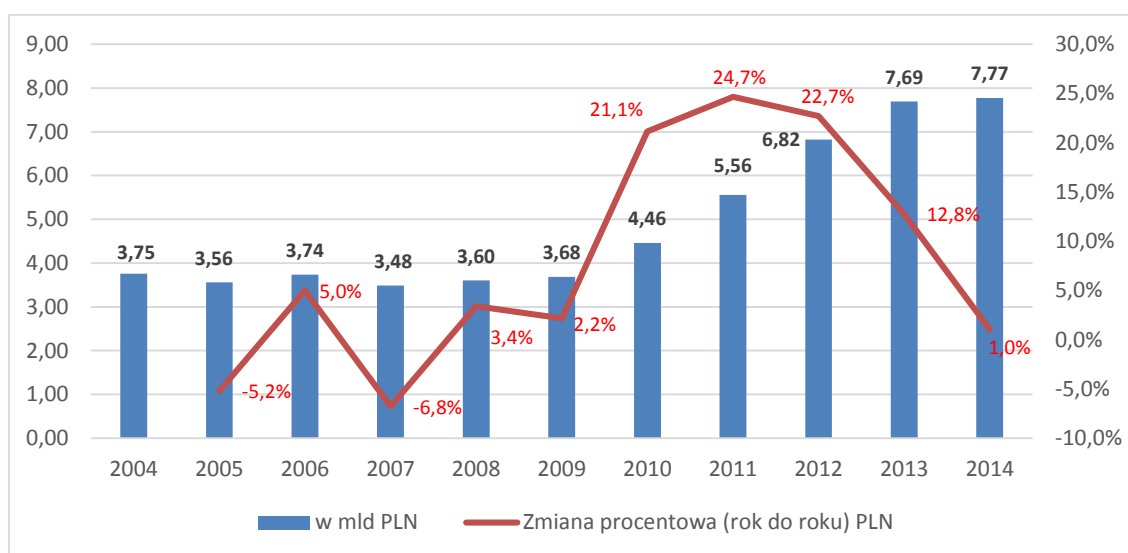
³ art. 13 ust. 1 Ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, op. cit. W rzeczywistości, aby zakwalifikować transakcję do wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów, muszą zostać spełnione określone w ustawie, dodatkowe warunki podmiotowe.

Średni roczny kurs NBP											
EUR/PLN	4,5340	4,0250	3,8951	3,7829	3,5166	4,3273	3,9946	4,1198	4,1850	4,1975	4,1852

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Do roku 2009 wartość eksportu notowała naprzemiennie kilkuprocentowe wzrosty i spadki. Dla przykładu, w roku 2007 odnotowano spadek o 6,8%, w kolejnym wzrost o 3,4%. Przełożenie wahań obserwowanych w walucie krajowej na euro, uwidacznia nieco inną strukturę wzrostów i spadków w ujęciu procentowym - niższy spadek wartości w roku 2007 (o 4,0%) oraz znacznie wyższy wzrost w roku 2008 – o 11,2%. Wpływ kursu walutowego, na wahania w zakresie wartości eksportu wynika z funkcjonowania Polski poza strefą euro. W latach 2004-2008 złotówka ulegała wyraźnej aprecjacji na rzecz euro. W roku 2009 zanotowano skokowe osłabienie kursu złotówki w stosunku do euro. W kolejnych latach kurs EUR/PLN ustabilizował się na poziomie ok. 4,1-4,2.

Wykres 1. Eksport i dostawy wewnątrzspółnotowe województwa podlaskiego w latach 2004-2014 (w mld PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Stabilny kurs walutowy przyczynił się do stopniowego zrównania (od 2012 roku) tempa zmian wartości podlaskiego eksportu denominowanego w złotych i euro. W 2014 roku wyniosło dokładnie 1%.

W roku 2010 odnotowano wzrost wartości podlaskiego eksportu o 21,1%, do wartości 4,46 mld zł (wykres 1). W kolejnych dwóch latach eksport wzrastał o ponad 20% rocznie, co spowodowało, że w roku 2012, w porównaniu z rokiem 2010, odnotowano zmianę na poziomie ok. 53%. W latach 2013-2014 dynamika wzrostu podlaskiego eksportu wyraźnie wyhamowała, osiągając 1% w roku 2014, w stosunku do roku poprzedniego. Nie zmienia to faktu, że w ostatnim roku analizy wartość eksportu wyniosła 7,77 mld zł, co oznacza wzrost o 107,2% w stosunku do roku 2004.

Tabela 2. Statystyki opisowe charakteryzujące podlaski eksport i dostawy wewnątrzspółnotowe w latach 2004-2014 (w PLN)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wartość eksportu	3 754 038 328,1	3 558 658 859,4	3 736 739 225,2	3 483 716 453,9	3 602 478 195,8	3 680 579 419,6

Średnia wartość transakcji		745 736,7	715 739,9	687 153,2	626 004,8	624 779,4	604 960,5
Odchylenie standardowe		6 737 177,3	7 211 871,2	4 665 440,7	3 694 943,5	3 729 302,4	4 501 578,6
Minimum		0,0	0,0	3,9	3,8	0,0	0,0
Maksimum		374 511 777,8	424 821 349,9	133 246 876,1	140 411 499,5	136 982 242,9	211 285 780,9
Kwartył	25	1 789,8	1 650,3	2 093,8	2 093,8	2 071,3	1 863,5
	50	16 041,3	16 347,5	18 645,9	18 645,9	18 754,0	16 276,6
	75	135 969,0	140 810,6	161 966,8	161 966,8	158 422,8	144 791,0

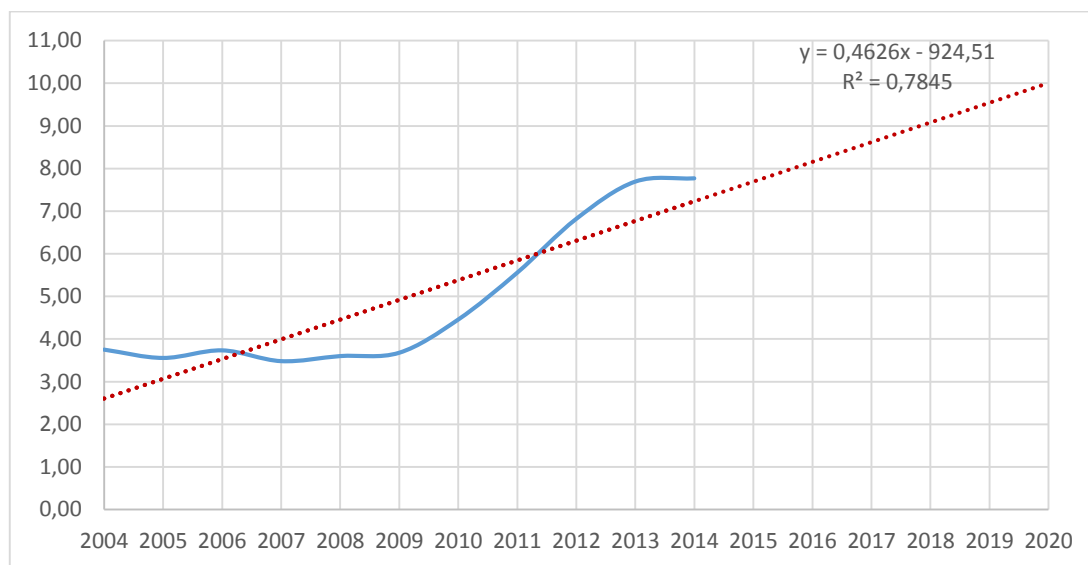
Rok		2010	2011	2012	2013	2014
Wartość eksportu w PLN		4 458 617 190,0	5 558 493 695,3	6 820 373 073,8	7 694 557 245,0	7 771 886 503,0
Średnia wartość transakcji		681 537,3	798 290,1	868 505,4	877 973,2	846 610,7
Odchylenie standardowe		5 203 536,2	6 963 517,2	8 341 222,6	9 170 958,1	8 558 231,0
Minimum		0,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Maksimum		249 511 568,0	358 550 054,3	444 292 184,3	676 034 368,0	690 965 580,0
Kwartył	25	1 645,8	1 487,2	1 500,3	1 248,3	1 103,5
	50	16 236,1	16 186,7	17 334,3	14 903,5	14 221,5
	75	145 970,7	160 898,8	163 003,7	162 636,0	156 372,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Dane dotyczące lat 2004-2014 wskazują, że średnia wartość transakcji w handlu międzynarodowym w danym roku ulegała wahaniom. W roku 2004 wynosiła ponad 745 tys. zł, a w kolejnych latach ulegała obniżeniu, aby w roku 2009 osiągnąć najniższą wartość ok. 605 tys. zł. Zgodnie z zaobserwowanym trendem wzrostowym globalnej wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych od roku 2010, również średnia wartość transakcji wzrastała do najwyższej wartości w analizowanym okresie, tj. 877,9 tys. zł (2013 r.). Wartości minimalne pojedynczych transakcji przyjmowały wartości 0,0, co oznacza, że były niższe od 1 zł. Wartości maksymalne pojedynczych transakcji osiągały różne poziomy, od najniższego w roku 2006 – ok. 133 mln zł do najwyższego w roku 2014 – ok. 691 mln zł⁴. Analiza wewnętrznego zróżnicowania wartości eksportu pokazuje, że w kolejnych latach mediana (2 kwartył) osiągała wartości w przedziale 14,2 tys. zł – 18,7 tys. zł. Należy zaznaczyć, że najniższa mediana została odnotowana w roku 2014. Oznacza to, że w 2014 roku dokładnie połowa zawartych transakcji eksportowych i wewnątrzwspólnotowych osiągnęła wartość do 14,2 tys. zł, zaś druga połowa powyżej tej granicy. W tym samym roku ¼ transakcji handlowych osiągnęła wartości powyżej 156,3 tys. zł. Od 2012 roku wskazana wartość graniczna zmniejszyła się do poziomu 163 tys. zł. Zaobserwowany kierunek zmian pokazuje, że regionalne przedsiębiorstwa zawierają coraz większe liczby transakcji na niższe kwoty, w stosunku do wartości obserwowanych w pierwszej połowie analizowanej dekady. Pośrednio może to świadczyć o zwiększaniu się liczby podmiotów gospodarczych decydujących się na prowadzenie zagranicznej ekspansji handlowej.

⁴ Wartość pojedynczej transakcji podano zgodnie z danymi Służby Celnej. Oznacza ona pojedynczy kontrakt realizowany ciągu jednego roku w kilku dostawach.

Wykres 2. Trend zmian podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Dane z okresu 2004-2014 stanowią podstawę do wyznaczenia trendu zmian do roku 2020. Należy wskazać na regularny wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych, mimo wahań notowanych w poszczególnych latach. Obrazuje to linia trendu opisana równaniem $y = 0,4626x - 924,51$, $R^2 = 0,7845$. Mimo jednoprocentowego wzrostu w 2014 roku, eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe nadal znajdują się nad linią trendu, co pozwala domniemywać, że w kolejnych latach, mimo zaobserwowanego spowolnienia w dynamice wzrostu, można spodziewać się utrzymania dotychczasowego kierunku zmian. Zgodnie z wyznaczoną linią trendu w roku 2020 globalna wartość podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych może osiągnąć poziom 10 mld zł. (wobec 7,8 mld zanotowanego w 2014 r. i 3,8 mld w 2004 r.). Biorąc pod uwagę fakt, że handel międzynarodowy zależy od dynamicznych zmian na rynkach światowych, sytuacji międzynarodowej oraz, odległej perspektywy wejścia Polski do strefy euro niwelującej ryzyko kursowe w transakcjach eksportowych, do zaprezentowanych prognoz należy podchodzić z dużą ostrożnością.

2. Zróżnicowanie geograficzne podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych

Analizując geograficzne zróżnicowanie międzynarodowej wymiany handlowej podlaskich przedsiębiorstw należy stwierdzić, że w roku akcesji Polski do Unii Europejskiej udział dostaw wewnątrzspółnotowych wyniósł 73,6% (tabela 3) ogólnej wartości wywozu towarów z terytorium kraju. W kolejnych latach firmy województwa podlaskiego zwiększały eksport towarów i usług do krajów spoza UE. Największy udział eksportu do krajów spoza UE odnotowano w roku 2008 – 36,4%.

Tabela 3. Wartość eksportu województwa podlaskiego i dostaw wewnątrzspółnotowych w latach 2004-2014

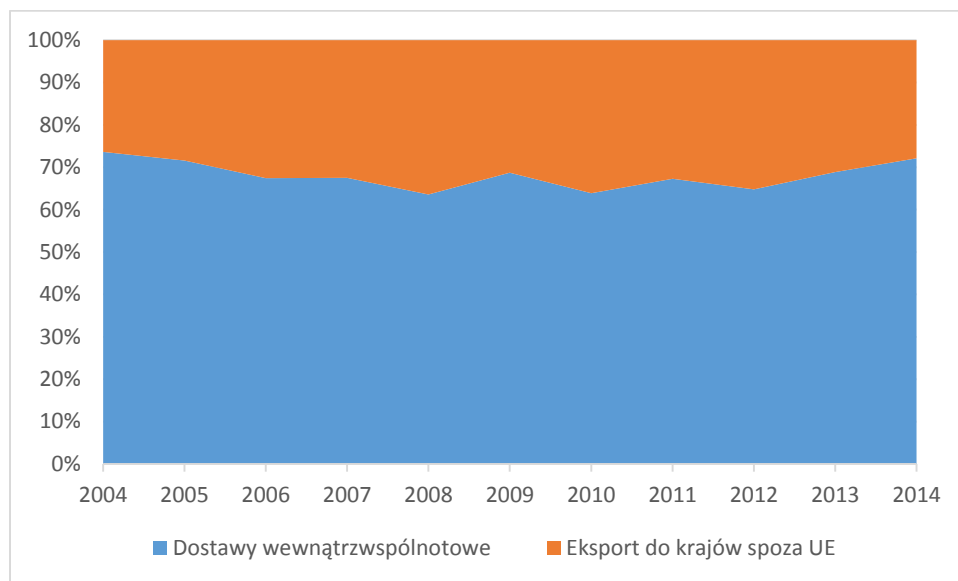
Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wartość w mld zł											
Dostawy wewnątrzspółnotowe	2,76	2,55	2,52	2,35	2,29	2,53	2,85	3,74	4,42	5,30	5,60
Eksport do krajów spoza UE	0,99	1,01	1,22	1,13	1,31	1,15	1,61	1,82	2,40	2,39	2,17
Razem	3,75	3,56	3,74	3,48	3,60	3,68	4,46	5,56	6,82	7,70	7,77
Dynamika w % (wzrost +, spadek -, rok poprzedni=100)											
Dostawy wewnątrzspółnotowe	-	-7,6	-1,2	-6,7	-2,6	10,5	12,6	31,2	18,2	19,9	5,7
Eksport do krajów spoza UE	-	2,0	20,8	-7,4	15,9	-12,2	40,0	13,0	31,9	-0,4	-9,2
Razem		-5,2	5,0	-6,8	3,4	2,2	21,1	24,7	22,7	12,8	1,0
Udział (%) w wywozie towarów z regionu											
Dostawy wewnątrzspółnotowe	73,6	71,6	67,4	67,5	63,6	68,8	63,9	67,3	64,8	68,9	72,1
Eksport do krajów spoza UE	26,4	28,4	32,6	32,5	36,4	31,3	36,1	32,7	35,2	31,1	27,9
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Podlaski eksport do krajów spoza UE przyjmował w analizowanym okresie wartości w przedziale 0,99 mld zł – 2,40 mld zł i był ok. 2-2,5 krotnie niższy od wartości dostaw wewnątrzspółnotowych (transferu towarów do państw członkowskich).

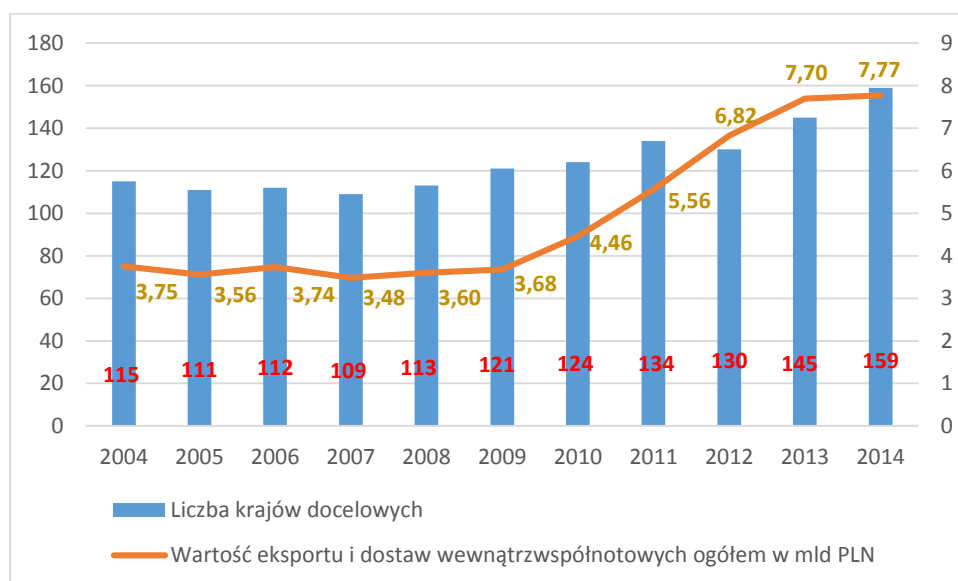
Najwyższy udział krajów spoza UE w eksporcie z województwa podlaskiego zanotowano w roku 2008 (wykres 3). Tym samym dostawy wewnątrzspółnotowe stanowiły w 2008 r. zaledwie 63,6%. Nieznacznie wyższy odsetek dostaw (64,8%) został osiągnięty w roku 2012. W 2014 r. wzrósł on do wartości 72,2%, która była niższa o 1,5 pkt. proc., w stosunku do wartości z roku 2004.

Wykres 3. Struktura eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2004-2014 (wg wartości eksportu w danym roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Wykres 4. Liczba krajów docelowych oraz podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w latach 2004-2014

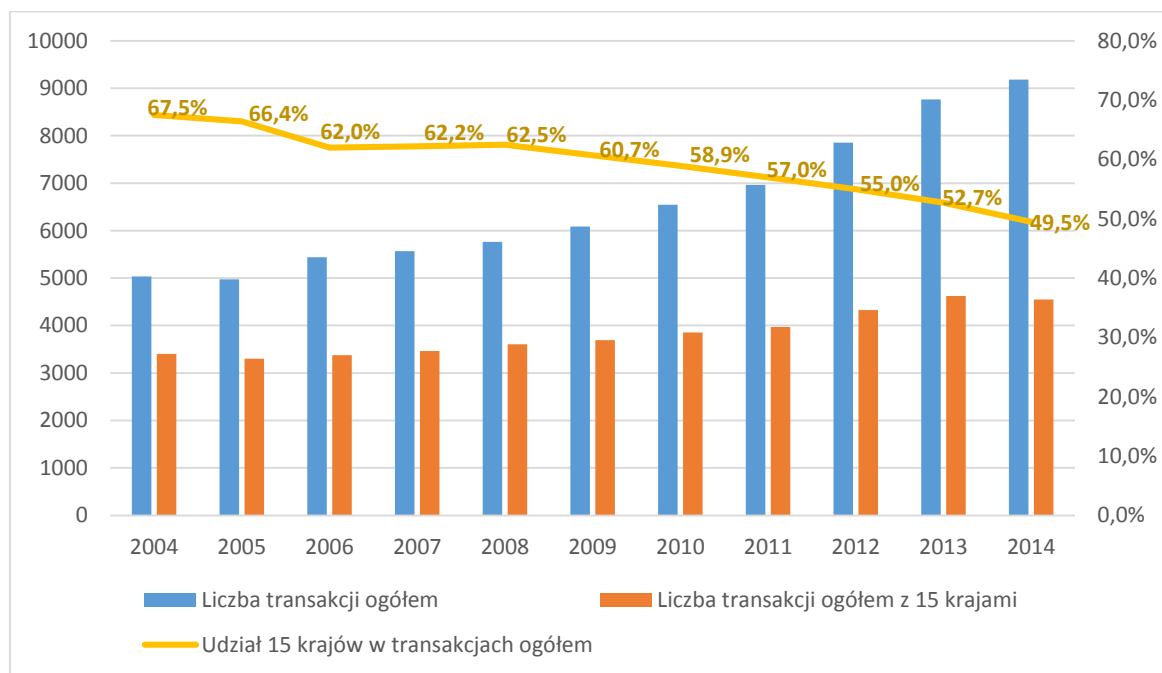
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Wskazane powyżej zmiany w przestrzennej strukturze podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych, jak i jego wartości, wynikają między innymi z zauważalnej ekspansji regionalnych podmiotów na nowych rynkach (wykres 4). W okresie 2004-2009 liczba krajów, do których sprzedano towary i usługi kształtowała się od 109 (2007) do 121 (2009). Zaobserwowany wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych o ponad ¼ w roku 2010, w stosunku do 2009 roku, wiązał się z zauważalną ekspansją podlaskich przedsiębiorstw na nowe rynki zagraniczne. Począwszy od tego roku liczba krajów docelowych podlaskiego handlu międzynarodowego zwiększała się, osiągając 159 w 2015 roku. W ciągu dekady liczba nowych rynków importujących podlaskie

produkty i usługi wzrosła o 38,3%. Dokładne dane dotyczące liczby krajów, wartości transakcji w latach 2013-2014 zawiera załącznik nr 2.

Analizując ranking 15 krajów, największych (w danym roku) odbiorców oferty podlaskich przedsiębiorstw należy stwierdzić, że ich udział w ogólnej liczbie wszystkich transakcji zmniejszał się w całym badanym okresie. Najwyższy odsetek odnotowano w 2004 roku – 67,5%. Dziesięć lat później udział 15 krajów o największej liczbie transakcji w globalnej liczbie transakcji eksportowych i dotyczących dostaw wewnątrzwspólnotowych wynosił mniej niż połowę (wykres 5).

Wykres 5. Transakcje eksportowe i wewnątrzwspólnotowe z 15 krajami w latach 2004-2014 roku⁵

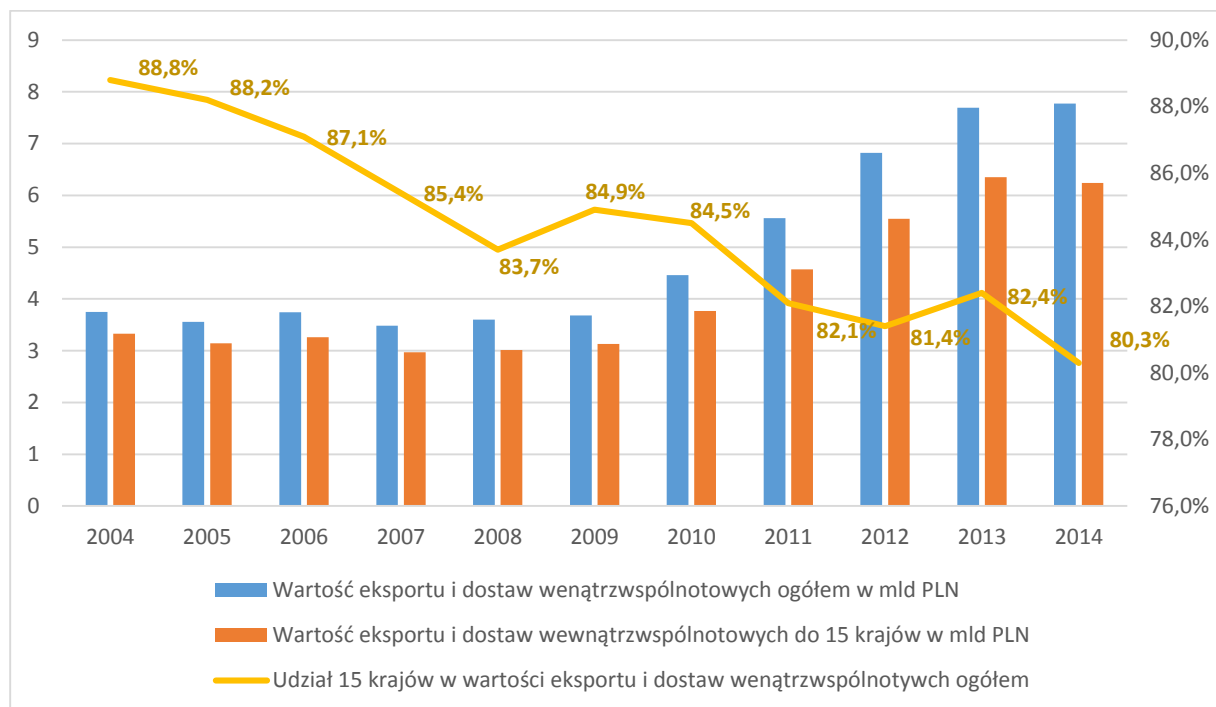

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Dane potwierdzają coraz większe zróżnicowanie geograficzne podlaskiego handlu międzynarodowego. Ten sam wniosek należy wyciągnąć również analizując wartościowy udział 15 krajów o najwyższym eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych (w danym roku) w zagregowanej wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego (wykres 6). Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych do wskazanej grupy krajów (do roku 2008) stanowiła ponad 85% wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem. Najwyższy udział (88,8%) odnotowano w roku 2004. Rosnąca liczba krajów importujących wyroby i usługi podlaskich przedsiębiorstw spowodowała, że wartość analizowanego wskaźnika spada, w 2014 roku ukształtowała się na poziomie 80,3%. Pomimo obserwowanych spadków, wartość transakcji eksportowych i wewnątrzwspólnotowych z 15 krajami, wciąż stanowi ponad 80% wszystkich transakcji. Potwierdza to fakt uzależnienia sytuacji finansowej podlaskich eksporterów od wahań na 15 wybranych, zagranicznych rynkach.

⁵ 15 krajów o największej liczbie transakcji ogółem w danym roku.

Wykres 6. Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych do 15 krajów w latach 2004-2014 roku⁶

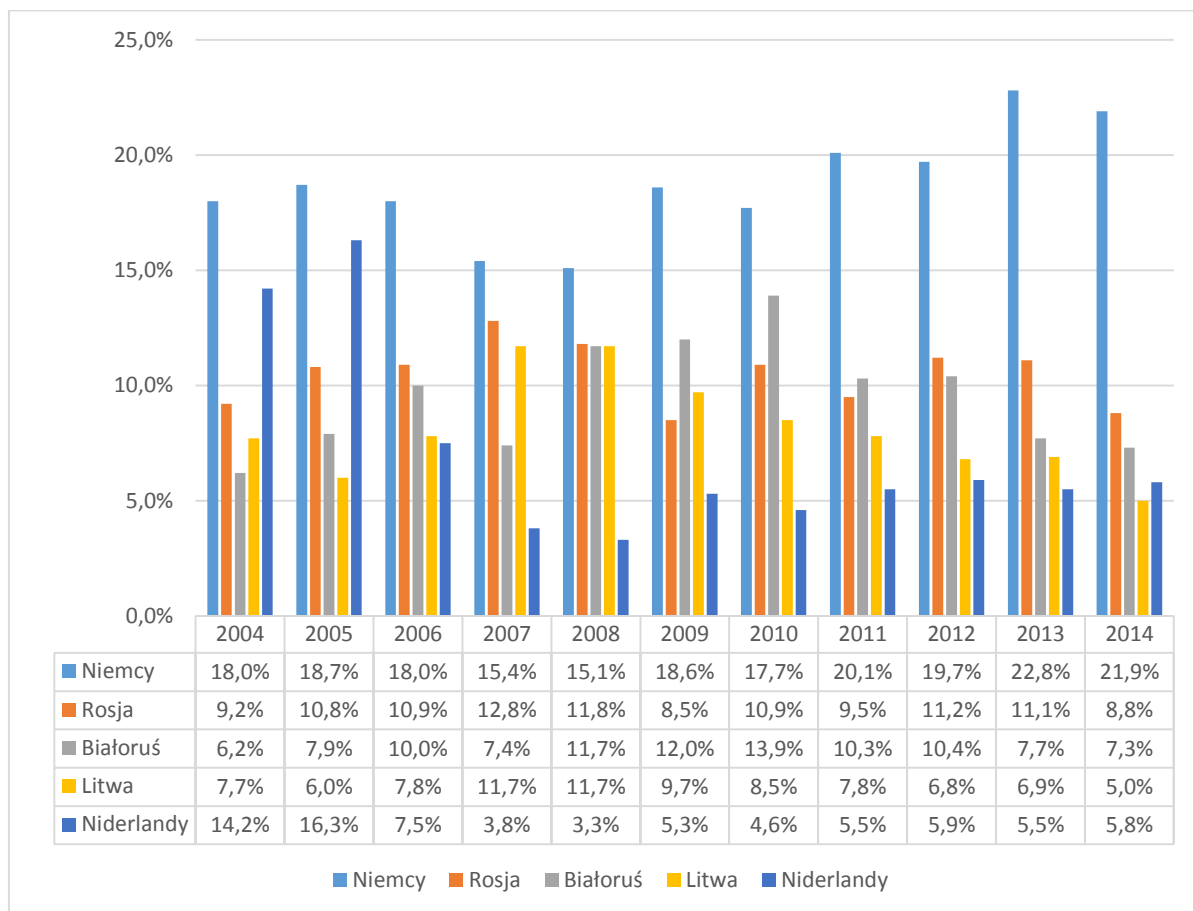
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Uszczegółowiając prowadzoną analizę, należy podkreślić, że w rankingu 15 krajów-importerów o najwyższym udziale w zagregowanym eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego, dominuje grupa pięciu państw. W badanym okresie pierwsze miejsce niezaprzeczalnie zajmują Niemcy, podobnie jak w przypadku całej Polski (załącznik nr 1). Do pozostałych krajów, które stanowiły 5 najważniejszych odbiorców podlaskich towarów i usług w badanym okresie, należy zaliczyć Rosję, Litwę, Białoruś oraz Niderlandy.

W pozostałym zakresie grupy 15 najważniejszych importerów podlaskich produktów, stałe miejsce posiadały: Francja, Wielka Brytania, Łotwa, Włochy, Ukraina, Norwegia, Szwecja, Republika Czeska i Węgry. Do roku 2008 w pierwszej piętnastce znajdowały się rokrocznie Stany Zjednoczone Ameryki. W wybranych latach w tej grupie pojawiały się również: Austria (2005), Belgia (2005, 2009), Kazachstan (2006), Dania (2007), Słowacja (2008), Turcja (2011), czy Chiny (2014).

⁶ 15 krajów o największej wartości eksportu ogółem w danym roku.

Wykres 7. Udział eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych podlaskich przedsiębiorstw do wybranych krajów w eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych ogółem w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Udział Niemiec w wartości towarów wywożonych z województwa podlaskiego w latach 2004-2006 wahał się w przedziale 18,0%-18,7%. W kolejnych dwóch latach zmniejszył się do poziomu 15,1%, zaś w 2009 roku osiągnął poziom porównywalny z rokiem 2005. Od tego momentu podlegał nie jednokierunkowym zmianom, osiągając najwyższy poziom (22,8%) w roku 2013 (wykres 7). Zbliżonej wielkości udziału w eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych ogółem (14,2%-16,3%) osiągnęły Niderlandy, jednak tylko w latach 2004-2005 (2 miejsce). W kolejnych latach wartość transakcji z tym krajem uległa znacznemu obniżeniu, osiągając poziom 3,3% (2008). W roku 2014 wzrósł on do poziomu 5,8%.

Od roku 2006, drugie miejsce pod względem wartości towarów importowanych z województwa podlaskiego, zajmowała Rosja, na zmianę z Białorusią. W latach 2009-2011 Białoruś wyprzedzała Rosję, zaś największa różnica w wartości towarów importowanych z województwa podlaskiego, pomiędzy oboma krajami wyniosła 3 pkt. proc., w 2011 roku. W kolejnych trzech latach obydwa kraje zajmowały odpowiednio 3 i 2 miejsce. Ostatnim z najważniejszych odbiorców podlaskich produktów i usług w prezentowanym zestawieniu jest Litwa, która od 2009 roku zajmuje czwarte miejsce wśród pięciu najważniejszych partnerów.

Tabela 4. Informacje o eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego do wybranych krajów w latach 2012-2014

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wartość w mld zł											
Niemcy	0,70	0,66	0,67	0,54	0,54	0,68	0,79	1,12	1,34	1,76	1,71
Rosja	0,35	0,38	0,41	0,45	0,42	0,31	0,49	0,53	0,76	0,85	0,68
Białoruś	0,23	0,28	0,37	0,26	0,42	0,44	0,62	0,57	0,71	0,59	0,56
Litwa	0,29	0,22	0,29	0,41	0,42	0,36	0,38	0,43	0,46	0,53	0,39
Niderlandy	0,53	0,58	0,28	0,13	0,12	0,19	0,2	0,31	0,40	0,42	0,45
Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem w %											
Niemcy	18,6	18,7	18,0	15,4	15,1	18,6	17,7	20,1	19,7	22,8	21,9
Rosja	9,2	10,8	10,9	12,8	11,8	8,5	10,9	9,5	11,2	11,1	8,8
Białoruś	6,2	7,9	10,0	7,4	11,7	12,0	13,9	10,3	10,4	7,7	7,3
Litwa	7,7	6,0	7,8	11,7	11,7	9,7	8,5	7,8	6,8	6,9	5,0
Niderlandy	14,2	16,3	7,5	3,8	3,3	5,3	4,6	5,5	5,9	5,5	5,8
Roczna zmiana wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w %											
Niemcy	-	-5,7%	1,5%	-19,4%	0,0%	25,9%	16,2%	41,8%	19,9%	30,8%	-2,8%
Rosja	-	8,6%	7,9%	9,8%	-6,7%	-26,2%	58,1%	8,2%	44,0%	11,5%	-19,6%
Białoruś	-	21,7%	32,1%	-29,7%	61,5%	4,8%	40,9%	-8,1%	24,9%	-17,0%	-4,6%
Litwa	-	-24,1%	31,8%	41,4%	2,4%	-14,3%	5,6%	13,2%	7,2%	15,6%	-26,6%
Niderlandy	-	9,4%	-51,7%	-53,6%	-7,7%	58,3%	5,3%	55,0%	29,4%	5,2%	6,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Szczegółowe dane dotyczące rocznych zmian wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych do analizowanych 5 destynacji wskazują na wahania sięgające nawet 60% w przypadku Białorusi, czy ok. 59% Niderlandów (tabela 4). W roku 2014 wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych o 6,4% odnotowano tylko w przypadku Niderlandów. Najwyższą korektę podlaskiego handlu zagranicznego zanotowano w przypadku Litwy – 26,6%, co można wiązać z przygotowaniem tego kraju do wprowadzenia euro (od 1.01.2015 roku).

Niestabilność w kontaktach politycznych z Rosją i Białorusią, niewątpliwie posiada wpływ na kontakty handlowe podlaskich przedsiębiorstw. Jednak wbrew przypuszczeniom, decyzje polityczne władz obu krajów nie posiadają trwałego wpływu na wymianę towarów i usług z województwem podlaskim.

W przypadku Rosji, kolejne embargo wpłynęły na obniżenie wartości wymiany w latach 2008-2009, przy czym w 2009 r. spadek eksportu należy ocenić jako znaczący – niemal 30%. Od następnego roku region nie tylko odrobił straty, notując natychmiastowy wzrost eksportu o niemal 60%, ale osiągnął poziom wyższy od notowanego w okresie poprzedzającym spadek (2007 rok). Lata 2010-2013 to okres stałych, niższych lub wyższych, wzrostów wartości podlaskiego eksportu do Rosji. Dopiero rok 2014 przyniósł następny, dosyć gwałtowny spadek, chociaż na poziomie niższym (ok. 20%) od zanotowanego w 2009 r. Niemniej jednak, wartość nominalna eksportu do Rosji, wzrosła na przestrzeni lat 2004-2014 z 0,35 mld zł. do 0,68 mld. zł., a więc uległa niemal podwojeniu.

Bardziej destabilizujący dla kontaktów handlowych podlaskich przedsiębiorców wydaje się być rynek białoruski. Zawirowania eksportowe obserwowane są w tym przypadku częściej, a ostatnie dwa lata analizy (2013-2014) wskazują na sukcesywny spadek wartości regionalnego eksportu na Białoruś. Pierwszy problem z wymianą handlową z naszym zagranicznym sąsiadem pojawił się w 2007 r.

Następny rok przyniósł jednak nie tylko odrobienie strat, ale również przekroczenie wartości eksportu (0,42 mld zł.) w stosunku do roku 2006 (0,37 mld zł.), poprzedzającego spadek. Następna sytuacja kryzysowa wystąpiła w 2011 r. Tym razem spadek był jednak zdecydowanie niższy (8,1%) w stosunku do spadku obserwowanego w 2007 r., a następny rok znów przyniósł odrobienie strat (0,71 mld zł.) oraz wzrost wartości eksportu w stosunku do roku 2010 (0,62 mld zł.). Lata 2013-2014 to kolejne lata spadku wartości eksportu na Białoruś, odpowiednio o 17,0% oraz o 4,6%. Notowane spadki nie zmieniają jednak faktu, że rok 2014 zamknięto wartością wymiany o 244% wyższą od wartości notowanej w 2004 roku.

Wnioski płynące z analizy wymiany handlowej z Rosją i Białorusią nie pozwalają na jednoznaczne potwierdzenie negatywnego wpływu sytuacji politycznej na kontakty handlowe ze wschodem. Obserwowana sytuacja może wskazywać na stosunkowo dobre radzenie sobie podlaskich przedsiębiorców z niesprzyjającymi rozwiązaniami natury politycznej. Wartość sprzedaży z województwa podlaskiego na rynki rosyjski i białoruski rośnie w ujęciu nominalnym. Straty obserwowane w danym roku są szybko i z nawiązką odrabiane w następnym. Może to świadczyć o elastyczności przedsiębiorstw w dostosowywaniu się do wprowadzanych ograniczeń, np. poprzez odpowiednie przetwarzanie produktów objętych embargiem. Co jest niepokojące, to utrzymujący się w dwóch ostatnich latach spadek wartości nominalnej eksportu na Białoruś. Jeżeli spadek utrzyma się w 2015 r. będzie już mógł być interpretowany w kategorii poważnego wpływu na sytuację w zakresie wymiany handlowej z tym krajem. Nie musi to jednak oznaczać pogorszenia się sytuacji finansowej przedsiębiorstwa eksportera. Obserwowany w kolejnych latach zarówno wzrost liczby transakcji, jak liczby krajów z którymi podlascy przedsiębiorcy utrzymują kontakty handlowe, każe przypuszczać, że eksporterzy nie poddają się biernie nieprzewidywanym ograniczeniom politycznym, działają zapobiegawczo poszukując nowych rynków zbytu. Chociaż, na poziomie pojedynczych przedsiębiorstw, zmniejszenie obrotów wywołane spadkiem eksportu może prowadzić do negatywnych konsekwencji.

3. Branżowa i przedmiotowa struktura eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych podlaskich przedsiębiorstw

Analizując branżową strukturę podlaskich eksporterów należy stwierdzić, że w latach 2004-2014 podlascy eksporterzy reprezentowali wszystkie rodzaje działalności, z wyłączeniem nieeksportowej sekcji O obejmującej administrację publiczną i obronę narodową; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. Dominującą sekcją działalności przedsiębiorstw eksportowych był **handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle** (sekcja G). Jej udział w ogólnej liczbie eksportujących podmiotów osiągnął najwyższy poziom (50,5%) w roku 2011. Drugim dominującym rodzajem działalności była sekcja C – **przetwórstwo przemysłowe**. Udział firm należących do tej działalności w 2014 roku wyniósł 31,6% (tabela 5). Na dalszych miejscach uplasował się **transport i gospodarka magazynowa** (sekcja H). Udział przedsiębiorstw z tej branży w ogólnej liczbie przedsiębiorstw eksportujących i realizujących dostawy wewnątrzwspólnotowe najwyższy wskaźnik osiągnął w roku 2013 - ok. 11%. Od roku 2006 swój udział w eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego zwiększają firmy **budowlane** (sekcja F), z 2,3% w 2004 r. do wartości 3,8% w roku 2013 i 2014. Rosnący udział, jednak z niższym wynikiem końcowym, odnotowały przedsiębiorstwa należące do sekcji M - **działalność profesjonalna, naukowa i techniczna**, które w roku 2014 stanowiły 2,5% ogółu podmiotów prowadzących handel zagraniczny (1,6% w roku 2004). Udział w przedziale 1-2%, w 2014 roku odnotowała sekcja A – **rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo** (1,8%), J – **informacja i komunikacja** (1,2%), N – **działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca** (1,0%). Pozostałe rodzaje działalności są reprezentowane przez mniej niż jeden procent przedsiębiorstw.

Tabela 5. Struktura przedsiębiorstw eksportujących i realizujących dostawy wewnątrzwspólnotowe w latach 2004-2014 wg rodzaju działalności (PKD 2007)

Sekcja	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A	4,3	2,3	2,4	2,1	1,6	2,0	1,8	1,6	1,6	1,4	1,8
B	0,1	0,3	0,0	0,4	0,1	0,0	0,0	0,2	0,3	0,5	0,3
C	39,8	38,2	37,3	39,0	41,2	38,4	35,8	32,0	30,4	29,0	31,6
D	0,3	0,4	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
E	1,3	1,1	0,6	0,4	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2
F	2,3	2,7	3,2	2,1	1,2	2,1	2,5	3,2	3,5	3,8	3,8
G	36,8	40,5	41,0	42,1	45,5	47,0	49,2	50,5	48,2	48,4	47,1
H	8,3	8,1	8,6	8,1	5,7	5,3	5,7	7,2	10,1	10,9	8,1
I	0,1	0,1	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,4	0,4
J	1,6	1,1	1,0	0,5	0,6	0,2	0,2	0,4	0,3	0,5	1,2
K	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	0,4	0,4
L	1,0	0,8	0,8	0,7	0,2	0,4	0,6	0,4	0,5	0,4	0,3
M	1,6	2,4	2,5	2,0	1,7	2,1	1,5	1,9	1,6	1,8	2,5
N	0,9	0,5	0,9	0,6	0,6	1,1	0,9	0,9	1,1	1,2	1,0
O	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
P	0,0	0,3	0,0	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
Q	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2

Sekcja	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
R	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3
S	0,9	0,7	0,6	0,7	0,4	0,4	0,5	0,4	0,8	0,4	0,7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	J – informacja i komunikacja
B – górnictwo i wydobywanie	K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa
C – przetwórstwo przemysłowe	L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
F – budownictwo	O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	P – edukacja
H – transport i gospodarka magazynowa	Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna
I – działalność związana z zakwaterowaniem usługami gastronomicznymi	R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
	S – pozostała działalność usługowa
	T – gospodarstwa domowe
	U – organizacje i zespoły eksterytorialne

Przedstawiona struktura podlaskich przedsiębiorstw decyduje w części o tym, w jaki sposób kształtuje się struktura rodzajowa produkcji i usług przeznaczonych na eksport oraz dostawy wewnątrzwspólnotowe w województwie podlaskim (tabele 6 i 7). Największy udział w zagregowanym eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych, w całym badanym okresie, należy do sekcji I (w klasyfikacji CN⁷) obejmującej **zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego**. Wartość tej sekcji corocznie wzrastała od poziomu 0,79 mld zł (2004) do 2,40 mld zł (2013). Jednakże najwyższy udział procentowy został odnotowany w roku 2010 na poziomie 33,5%. W roku 2014 udział Sekcji I w wartości handlu zagranicznego ogółem spadł do 27,8% (tabela 8). Drugą pod względem wielkości grupą towarów wysyłanych za granicę, jest sekcja XVI **Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów**. Produkty z tej grupy w 2014 roku stanowiły ponad 16% eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem z województwa podlaskiego (tabela 6), co odpowiadało wartości 1,26 mld zł. Wspomniana sekcja, najwyższy odsetek (29,2%), odnotowała w roku 2005. Tym samym mimo wzrostu wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w tej sekcji, jej udział w handlu zagranicznym ogółem, rokrocznie ulegał obniżeniu. Na trzecim miejscu pod względem wielkości udziału w zagregowanym eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych w 2014 roku znalazły się produkty z sekcji IX **Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny** - 8,9%. W badanym okresie wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych powyższego rodzaju wzrastała z poziomu 0,34 mld zł (2004) do 0,69 mld zł (2014). Najwyższy udział w eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych podlaskich przedsiębiorstw, sekcja ta odnotowała w 2007 roku – 11,1%. Kolejną sekcję pod względem znaczenia w rodzajowej strukturze eksportu stanowią **gotowe artykuły**

⁷ Klasyfikacja CN (Combined Nomenclature) dotyczy statystyki handlu wewnętrznego i zewnętrznego Unii Europejskiej. Zgrupowane w niej dane o towarach pozwalają na śledzenie kierunków przepływu towarów, obserwację trendów, monitorowanie poszczególnych krajów, ich bilansu płatniczego itp. Klasyfikacja CN to uporządkowany katalog kodów towarowych wykorzystywanych w zgłoszeniach INTRASTAT, jest to tzw. Nomenklatura Scalona, określona w załączniku nr I do rozporządzenia Rady EWG Nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (Dz. Urz. WE L 256 z dnia 7 września 1987 r., str. 1 i n.).

spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu (sekcja IV). Od roku 2004 wartość produktów, z tej kategorii, sprzedawanych za granicę wzrosła z poziomu 0,1 mld zł do 0,64 mld zł. Piąte miejsce w strukturze rodzajowej podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych należy do sekcji VII **Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku**, której udział w 2014 roku wyniósł 7,8% (0,57 mld zł). Jest to poziom nieznacznie przewyższający wynik z lat 2010-2011 (odpowiednio 7,6% oraz 7,7%).

Tabela 6. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu sekcjach o największym udziale w wartości eksportu ogółem w roku 2014

Sekcja	Nazwa	Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych (w mld zł)			Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem (w %)		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	2,24	2,40	2,16	32,8	31,1	27,8
XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów	1,33	1,29	1,26	19,6	16,7	16,2
IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	0,53	0,61	0,69	7,8	7,9	8,9
IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	0,34	0,51	0,64	5,0	6,6	8,2
VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	0,42	0,48	0,57	6,1	6,2	7,4
Razem		4,86	5,28	5,32	71,3	68,5	68,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 7. Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2004-2014 (według sekcji klasyfikacji CN, w mld zł)

Sekcja	Nazwa	Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych (w mld zł)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	0,79	0,72	0,86	0,77	0,87	1,15	1,49	1,80	2,24	2,40	2,16
II	Produkty pochodzenia roślinnego	0,11	0,10	0,13	0,13	0,13	0,15	0,18	0,23	0,30	0,32	0,51
III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	0,001	0,002	0,002	0,003	0,002	0,003	0,005	0,01	0,01	0,05	0,03
IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	0,10	0,13	0,13	0,19	0,17	0,20	0,24	0,27	0,34	0,51	0,64
V	Produkty mineralne	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,02	0,05	0,06	0,12	0,22	0,17
VI	Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	0,06	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06	0,08	0,10	0,15	0,18
VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	0,10	0,14	0,20	0,27	0,27	0,24	0,26	0,36	0,42	0,48	0,57
VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (innych niż z jelit jedwabników)	0,03	0,03	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,01
IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	0,34	0,31	0,37	0,39	0,37	0,32	0,37	0,46	0,53	0,61	0,69
X	Ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura, z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich	0,21	0,20	0,21	0,22	0,22	0,17	0,15	0,17	0,19	0,18	0,12
XI	Materiały i artykuły włókiennicze	0,13	0,13	0,13	0,15	0,13	0,12	0,10	0,12	0,13	0,14	0,14
XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty i ich części; pióra preparowane i artykuły z nich; kwiaty sztuczne; artykuły z włosów ludzkich	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,005	0,01	0,01	0,03	0,03	0,03

Sekcja	Nazwa	Wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych (w mld zł)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
XIII	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła	0,05	0,04	0,05	0,06	0,04	0,03	0,04	0,06	0,09	0,10	0,13
XIV	Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety	0,00	0,01	0,02	0,01	0,01	0,003	0,00	0,01	0,01	0,004	0,0004
XV	Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	0,14	0,13	0,15	0,19	0,20	0,15	0,19	0,21	0,26	0,32	0,34
XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów	1,09	1,05	0,86	0,50	0,61	0,71	0,80	1,10	1,33	1,29	1,26
XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe	0,20	0,16	0,20	0,16	0,20	0,14	0,24	0,32	0,36	0,36	0,34
XVIII	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; zegary i zegarki; instrumenty muzyczne; ich części i akcesoria	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,05	0,05	0,06
XIX	Broń i amunicja; ich części i akcesoria	0,00005	0,00001	0,00001	0,00002	0,0001	0,0001	0,0002	0,00	0,00	0,00	0,00
XX	Artykuły przemysłowe różne	0,36	0,33	0,34	0,32	0,25	0,19	0,22	0,25	0,31	0,48	0,45
XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	0,002	0,00004	0,000005	0,00002	0,0003	0,000001	0,00	0,00005	0,00002	0,00	0,00004
Razem		3,75	3,56	3,74	3,48	3,60	3,68	4,46	5,56	6,82	7,695	7,772

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 8. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe województwa podlaskiego w latach 2004-2014 (według sekcji klasyfikacji CN, w % wartości eksportu ogółem)

Sekcja	Nazwa	Udział sekcji w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem (w %)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	21,0	20,3	22,9	22,3	24,1	31,3	33,5	32,4	32,8	31,1	27,8
II	Produkty pochodzenia roślinnego	3,0	2,9	3,5	3,9	3,7	3,9	4,0	4,1	4,4	4,1	6,5
III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	0,04	0,05	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	0,3
IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	2,7	3,8	3,4	5,4	4,8	5,5	5,5	4,9	5,0	6,6	8,2
V	Produkty mineralne	0,2	0,2	0,2	0,6	0,7	0,6	1,1	1,1	1,8	2,8	1,6
VI	Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	1,5	1,1	1,2	1,3	1,4	1,7	1,3	1,4	1,5	1,9	2,3
VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	2,6	3,9	5,4	7,7	7,6	6,4	5,9	6,4	6,1	6,2	7,4
VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (innych niż z jelit jedwabników)	0,8	0,8	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2
IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	9,2	8,8	9,8	11,1	10,3	8,6	8,4	8,4	7,8	7,9	8,9
X	Ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura, z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich	5,7	5,6	5,5	6,5	6,0	4,6	3,5	3,0	2,8	2,3	1,6
XI	Materiały i artykuły włókiennicze	3,6	3,6	3,5	4,3	3,5	3,1	2,3	2,1	2,0	1,8	1,8

Sekcja	Nazwa	Udział sekcji w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem (w %)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty i ich części; pióra preparowane i artykuły z nich; kwiaty sztuczne; artykuły z włosów ludzkich	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	0,4
XIII	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła	1,3	1,2	1,5	1,7	1,0	0,9	0,8	1,0	1,4	1,2	1,6
XIV	Perty naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety	0,1	0,3	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,005
XV	Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	3,6	3,6	4,1	5,3	5,6	4,2	4,3	3,8	3,7	4,2	4,4
XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów	29,2	29,4	23,0	14,4	17,0	19,2	18,0	19,8	19,6	16,7	16,2
XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe	5,3	4,5	5,3	4,5	5,6	3,7	5,3	5,7	5,3	4,7	4,4
XVIII	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; zegary i zegarki; instrumenty muzyczne; ich części i akcesoria	0,3	0,2	0,3	0,4	0,6	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
XIX	Broń i amunicja; ich części i akcesoria	0,001	0,0002	0,0003	0,0004	0,0037	0,0024	0,0050	0,0	0,0	0,0	0,0
XX	Artykuły przemysłowe różne	9,7	9,4	9,2	9,3	7,0	5,2	4,9	4,5	4,5	6,2	5,7
XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	0,1	0,001	0,0001	0,0005	0,009	0,00003	0,0	0,001	0,0003	0,0	0,0005
Razem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 9. Tempo zmian eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych województwa podlaskiego w latach 2004-2014 (według sekcji klasyfikacji CN)

Sekcja	Nazwa	Zmiana procentowa (rok poprzedni=100)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	-	-8,5	18,5	-9,5	12,1	32,7	29,4	20,8	24,1	7,1	-9,7
II	Produkty pochodzenia roślinnego	-	-8,3	28,7	2,0	-1,5	9,9	23,5	28,1	30,7	5,7	59,9
III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego	-	33,4	23,5	22,6	-8,3	21,9	56,3	33,4	43,5	500,0	-53,7
IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu	-	34,6	-5,5	48,5	-8,7	17,2	20,7	10,9	24,6	51,2	25,0
V	Produkty mineralne	-	2,1	-16,7	222,1	31,9	-13,2	116,0	31,3	95,4	76,6	-42,5
VI	Produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych	-	-30,6	13,8	2,0	10,9	25,9	-6,5	34,3	23,1	51,5	19,3
VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku	-	41,1	46,7	31,0	2,3	-13,8	12,4	35,3	16,0	14,5	20,8
VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (innych niż z jelit jedwabników)	-	2,2	-46,4	-7,3	-34,7	-2,7	29,9	40,5	-17,1	71,4	-41,7
IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	-	-8,6	16,3	6,0	-4,7	-14,2	17,5	24,7	14,5	14,8	12,8
X	Ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura, z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich	-	-6,2	2,6	9,1	-3,9	-22,1	-8,6	7,5	14,8	-6,8	-29,9
XI	Materiały i artykuły włókiennicze	-	-5,3	2,8	13,9	-14,3	-9,4	-11,3	14,8	13,4	2,3	0,0
XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty i ich części; pióra preparowane i artykuły z nich; kwiaty sztuczne; artykuły z włosów ludzkich	-	-25,5	45,6	22,8	-5,3	-68,1	26,3	37,0	259,5	10,0	-15,2

Sekcja	Nazwa	Zmiana procentowa (rok poprzedni=100)										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
XIII	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła	-	-13,6	28,4	11,0	-38,6	-14,1	14,2	59,5	59,6	2,2	33,7
XIV	Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety	-	172,5	61,3	-16,3	-36,5	-67,0	-2,0	128,2	-6,3	-33,3	-90,0
XV	Metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych	-	-5,1	18,2	22,3	9,1	-24,5	23,9	11,0	21,1	25,5	5,9
XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów	-	-4,4	-17,7	-41,7	22,3	15,1	13,6	37,0	21,3	-3,7	-2,0
XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe	-	-19,0	22,3	-19,9	28,9	-32,2	70,9	34,7	14,1	-0,8	-5,6
XVIII	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; zegary i zegarki; instrumenty muzyczne; ich części i akcesoria	-	-8,9	25,7	42,6	30,0	-17,9	83,0	9,3	35,0	13,3	13,7
XIX	Broń i amunicja; ich części i akcesoria	-	-86,0	74,8	36,9	764,0	-31,8	147,1	-	-	-	-
XX	Artykuły przemysłowe różne	-	-8,0	2,3	-5,4	-21,7	-24,3	15,0	12,9	23,2	56,4	-7,1
XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	-	-98,5	-85,5	255,1	1774,2	-99,7	-	-	-62,8	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Reasumując należy stwierdzić, że pięć najważniejszych sekcji rodzajowych podlaskiego handlu międzynarodowego w ujęciu wartościowym, osiąga coraz lepsze wyniki. Wartość towarów sprzedanych w tej grupie sekcji osiągnęła roku 2012 poziom – 4,86 mld zł, w roku 2013 – 5,28 mld zł, zaś w roku 2014 – 5,32 mld zł. Biorąc jednak pod uwagę wartość eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w ujęciu globalnym udział pięciu najważniejszych sekcji zmniejszył się z 71,3% (2012) do 68,5% (2013,2014). Wskazane zjawisko należy ocenić pozytywnie, ponieważ oznacza ono, że wymiana międzynarodowa wzrasta również w innych grupach rodzajowych. Jednakże w tym przypadku można mówić jedynie o tendencji, której utrzymanie zależy od wielu zmiennych.

Tabela 10. Największe wzrosty wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2012-2014 (według sekcji klasyfikacji CN)

Rok	Lokata	Wzrost wartości w mld zł	Zmiana %	Sekcja	Nazwa sekcji
2014	1	0,19	60,0%	II	Produkty pochodzenia roślinnego
	2	0,13	25,1%	IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu
	3	0,10	20,7%	VII	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku
	4	0,08	12,7%	IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny
	5	0,03	34,0%	XIII	Artykuły z kamienia, gipsu, cementu, azbestu, miki lub podobnych materiałów; wyroby ceramiczne; szkło i wyroby ze szkła
2013	1	0,17	56,5%	XX	Artykuły przemysłowe różne
	2	0,17	51,2%	IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu
	3	0,16	7,1%	I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego
	4	0,10	77,2%	V	Produkty mineralne
	5	0,08	14,8%	IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny
2012	1	0,44	24,2%	I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego
	2	0,23	21,3%	XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów
	3	0,07	30,8%	II	Produkty pochodzenia roślinnego
	4	0,07	14,6%	IX	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny; korek i artykuły z korka; wyroby ze słomy, z esparto lub pozostałych materiałów do wyplatania; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny
	5	0,07	24,5%	IV	Gotowe artykuły spożywcze; napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet; tytoń i przemysłowe namiastki tytoniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Analizując dynamikę zmian w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w poszczególnych sekcjach rodzajowych na przestrzeni lat 2004-2014 należy wskazać na jej silne zróżnicowanie (tabela 9). W grupach o niskiej wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych roczna zmiana sięgała dziesięciokrotności poziomu z roku poprzedniego. Skokowe wzrosty wartości eksportu mogą wynikać z dwóch możliwych sytuacji. W pierwszej, eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w danej sekcji są mogą notować w danym roku przypadek realizowania jednej umowy lub kontraktu krótkoterminowy o wysokiej wartości, obejmującego jedną dostawę. W drugim przypadku, gdy maksymalne wartości transakcji w danym roku sięgają nawet kilkuset milionów, mogą obejmować wiele dostaw o wysokiej wartości. Zwłaszcza pierwszy przypadek może wywierać wpływ na skokową i obserwowaną w jednym roku, zmianę wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w danej sekcji.

Ranking sekcji, w których odnotowano najwyższe wzrosty wartości w latach 2012-2014 potwierdza powyższe spostrzeżenia (tabela 10). Należy stwierdzić, że na przestrzeni trzech wybranych lat można wskazać jedynie pojedyncze sekcje (I, IX), które odnotowywały regularne wzrosty wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych. W roku 2014 najwyższy wzrost 0,19 mld zł (60%) uzyskała sekcja II *Produkty pochodzenia roślinnego*. W roku 2013 były to *Artykuły przemysłowe różne* (sekcja XX) – 0,17 mld zł (56,5%), zaś w roku 2012 sekcja I *Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego* – 0,44 mld zł (24,2%).

Podobnie kształtuje się ranking grup produktów, w przypadku których stwierdzono najwyższe spadki wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w porównaniu z rokiem poprzednim. Sekcja I *Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego*, która w 2012 roku odnotowała najwyższy wzrost, już w roku 2014 uzyskała najwyższy spadek, rzędu 0,23 mld zł (-9,7%). Podobnie przedsiębiorstwa sprzedające za granicę *Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części...* (sekcja XVI) w 2013 roku zanotowały obniżenie wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych o 0,05 mld zł. W roku 2014 na drugim miejscu pod względem ujemnej korekty znalazła się sekcja V *Produkty mineralne*, w której spadek o ok. 0,09 mld zł, w porównaniu do roku 2013, oznaczał zmianę o 42,5%. W roku 2012 na pierwszym miejscu odnotowano spadek wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych o 0,003 mld zł w sekcji VIII *Skóry i skóry surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (innych niż z jelit jedwabników)*. Zidentyfikowane w tym roku rozmiary spadków przyjęły najniższe rozmiary w analizowanym okresie lat 2012-2014. Potwierdza to wniosek o wysokiej zmienności struktury rodzajowej podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych. W przypadku gwałtownych spadków wartości towarów sprzedawanych w ramach danej sekcji, w analizie należy brać pod uwagę kilkuletni okres poprzedzający rok spadku. Jeżeli sprzedaż utrzymywała się w tym okresie na wyższym poziomie, spadek wartości transakcji może wynikać z charakteru zawieranych kontraktów (np. zakończenie kilkuletniego kontraktu o wysokiej wartości), ale może być również wynikiem oddziaływania innych czynników, takich jak wspomniane wyżej ograniczenia eksportowe (embargo).

Tabela 11. Największe spadki wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2012-2014 (według sekcji klasyfikacji CN)

Rok	Lokata	Spadek wartości w mld zł	Spadek wartości w mln zł	Zmiana %	Sekcja	Nazwa
2014	1	-0,23	-232,84	-9,7%	I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego
	2	-0,09	-92,98	-42,5%	V	Produkty mineralne
	3	-0,05	-52,68	-29,8%	X	Ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura, z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich
	4	-0,03	-33,54	-7,0%	XX	Artykuły przemysłowe różne
	5	-0,03	-28,43	-52,7%	III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego oraz produkty ich rozkładu; gotowe tłuszcze jadalne; woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego
2013	1	-0,05	-48,42	-3,6%	XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów
	2	-0,01	-13,78	-7,2%	X	Ścier z drewna lub z pozostałego włóknistego materiału celulozowego; papier lub tektura, z odzysku (makulatura i odpady); papier i tektura oraz artykuły z nich
	3	-0,003	-2,65	-0,7%	XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe
	4	-0,003	-2,51	-39,6%	XIV	Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety
	5	-0,00002	-0,02	-	XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki
2012	1	-0,003	-2,95	-17,5%	VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wyprawione, skóry futerkowe i artykuły z nich; wyroby siodlarskie i rymarskie; artykuły podróżne, torebki i podobne pojemniki; artykuły z jelit zwierzęcych (innych niż z jelit jedwabników)
	2	-0,00007	-0,07	-1,1%	XIV	Perły naturalne lub hodowlane, kamienie szlachetne lub półszlachetne, metale szlachetne, metale platerowane metalem szlachetnym i artykuły z nich; sztuczna biżuteria; monety
	3	-0,00003	-0,03	-62,9%	XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Analizie poddano również eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe wg kategorii sprzedawanych towarów na poziomie grup produktów (niższym od sekcji). Jej wyniki pozwalają na śledzenie sprzedaży konkretnych towarów. W latach 2013-2014, na pierwszym miejscu pod względem udziału w eksporcie ogółem i dostawach wewnątrzwspólnotowych uplasowały się produkty *Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi* (tabela 12,13). Ich udział w sprzedaży ogółem, wyniósł odpowiednio 8,8% oraz 9,1%, zaś wartość w roku 2014 wyniosła ponad 703 mln zł. Na drugim miejscu (6,7%) uplasowały się produkty z grupy *Ser i twarogi*, na następnych: *Podgrzewacze do wody*,

natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne... - 5,1%, Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane – 3,5% oraz Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowane – 3,4%. W obydwu wskazanych latach, kolejne miejsca zajmowały dokładnie te same grupy produktów. Ich udział w roku 2014 uległ nieznacznemu obniżeniu w porównaniu z rokiem 2013.

Tabela 12. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu grupach produktów o największym udziale w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem w roku 2014

2014				
Miejsce	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem	Grupa produktów ⁸
1	703,56	703 557 366,0	9,1%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ⁹
2	521,36	521 363 279,0	6,7%	Ser i twaróg
3	393,32	393 323 819,0	5,1%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ¹⁰
4	273,42	273 418 395,0	3,5%	Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane (z wył. mebli do siedzenia i mebli lekarskich, chirurgicznych, dentystycznych lub weterynaryjnych)
5	267,87	267 870 760,0	3,4%	Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 13. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu grupach produktów o najwyższym udziale w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem w roku 2013

2013				
Miejsce	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem	Grupa produktów
1	678,12	678 117 456,0	8,8%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ¹¹
2	668,67	668 674 767,0	8,7%	Ser i twaróg
3	440,41	440 409 872,0	5,7%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ¹²

⁸ W celu zapewnienia przejrzystości prezentowanych tabel umieszczono w nich tylko część nazwy grupy produktów zgodnej z klasyfikacją CN. W przypisach podano pełne nazwy odpowiednich grup produktów.

⁹ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

¹⁰ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

¹¹ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

¹² Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w

4	276,79	276 787 314,0	3,6%	Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane (z wył. mebli do siedzenia i mebli lekarskich, chirurgicznych, dentystycznych lub weterynaryjnych)
5	255,42	255 423 431,0	3,3%	Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

W latach 2010-2012 najważniejszą grupą produktów podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych były *Sery i twarogi*, których udział w sprzedaży ogółem ulegał wahaniom od 8,6% (2010) do 7,7% (2011) oraz 7,8% (2012). W latach 2011-2012 drugą pod względem ważności grupą produktów były *Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne* (tabela 14,15). Udział tej grupy uległ obniżeniu z poziomu 7,6% (w 2011 roku) do 7,2% (w 2012 roku). W tych samych latach na kolejnych miejscach odnotowano produkty z grup: *Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi, Mięso z bydła, świeże lub schłodzone* oraz *Mięso z bydła, świeże lub schłodzone*.

Tabela 14. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu grupach produktów o największym udziale w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem w roku 2012

2012				
Miejsce	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem	Grupa produktów
1	535,05	535 045 909,8	7,8%	Ser i twaróg
2	493,86	493 857 118,8	7,2%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ¹³
3	445,50	445 501 645,1	6,5%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ¹⁴
4	401,28	401 275 741,1	5,9%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
5	362,36	362 362 025,0	5,3%	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 15. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu grupach produktów o największym udziale w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem w roku 2011

2011				
Miejsce	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem	Grupa produktów
1	429,00	428 998 877,3	7,7%	Ser i twaróg

rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

¹³ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

¹⁴ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

2	423,43	423 432 553,7	7,6%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ¹⁵
3	359,09	359 088 252,6	6,5%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ¹⁶
4	316,61	316 612 925,1	5,7%	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone
5	290,25	290 251 297,1	5,2%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

W roku 2010 najważniejsze grupy produktów w podlaskim eksporcie i dostawach wewnątrzwspólnotowych stanowiły: *Ser i twaróg, Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi, Mięso z bydła, świeże lub schłodzone, Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone, Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane*. Największy wzrost wartości oraz udziału w okresie 2010-2014 odnotowano w grupie *Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi*. W roku 2010 jej udział wynosił 5,7%, tj. ok. 256 mln zł, zaś w roku 2014 9,1% (703,5 mln zł). Produkty z grupy *Ser i twaróg* odnotowały spadek udziału z 8,6% (2010) do 6,7% (2014). Należy jednak zaznaczyć, że odpowiada to wzrostowi wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych o 35,9% (z 383,7 mln zł do 521,3 mln zł). Swoją udział zwiększyła również grupa *Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane* 3,3% (2010) do 3,6% (2014). Na znaczeniu straciły takie grupy produktów jak: *Mięso z bydła, świeże lub schłodzone, Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone*.

Tabela 16. Eksport i dostawy wewnątrzwspólnotowe w pięciu grupach produktów o największym udziale w wartości eksportu i dostawy wewnątrzwspólnotowe ogółem w roku 2010

2010				
Miejsce	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Udział w wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych ogółem	Grupa produktów
1	383,73	383 727 060,1	8,6%	Ser i twaróg
2	255,92	255 924 642,7	5,7%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ¹⁷
3	242,84	242 838 692,6	5,4%	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone
4	182,93	182 928 416,9	4,1%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
5	145,41	145 411 828,7	3,3%	Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane ¹⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Podobnie w jak w przypadku analizy dotyczącej poszczególnych sekcji podlaskiego eksportu oraz dostaw wewnątrzwspólnotowych, także przegląd informacji na niższym poziomie agregacji (grup produktów) pozwala stwierdzić, że zaobserwowane zmiany charakteryzują się wysoką zmiennością.

¹⁵ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części

¹⁶ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi

¹⁷ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi

¹⁸ Meble i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane (z wył. mebli do siedzenia i mebli lekarskich, chirurgicznych, dentystycznych lub weterynaryjnych)

Wynika ona m.in. z dynamiki powiazań handlowych podlaskich przedsiębiorców; w niektórych przypadkach pojedyncze kontrakty lub nagłe zmiany sytuacji na określonych rynkach, posiadają widoczny wpływ na wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w danym roku. Potwierdzeniem wyżej sformułowanych obserwacji odnośnie grupy *Ser i twaróg* jest fakt, że w roku 2010, 2012, 2013 notowała ona najwyższe wzrosty (tabela 17). Podobnie grupa *Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi*, która pod względem najwyższych wzrostów była na 5 miejscu w roku 2010, 3 miejscu w roku 2010 i 2012, zaś na 1 miejscu w roku 2013. Również w tej grupie odnotowano jeden z najwyższych wzrostów wartości (w badanym okresie) na poziomie 232,6 mln zł. Wyższy (290, 6 mln zł) zaobserwowano jedynie w grupie *Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna*.

Tabela 17. Najwyższe wzrosty wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych województwa podlaskiego w latach 2010-2014 (według grup produktów w klasyfikacji CN)

Rok	Lokata	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Zmiana roczna	Grupa produktów
2014	1	143,10	143 101 039,0	213,6%	Kawa, nawet palona lub bezkofeinowa; łupinki i łuski kawy; substytuty kawy zawierające kawę w każdej proporcji
	2	79,31	79 306 949,0	100,3%	Mleko i śmietana, zagęszczane lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
	3	44,77	44 774 703,0	169,8%	Makuchy i inne pozostałości stałe, nawet mielone lub w postaci granulek, pozostałe z ekstrakcji oleju sojowego
	4	38,38	38 384 399,0	42,3%	Ramy do obrazów, fotografii, luster lub podobnych przedmiotów, drewniane
	5	33,00	33 002 614,0	2615,1%	Maszyny do przygotowywania lub przerobu tytoniu, niewymienione ani niewiązane gdzie indziej w niniejszym dziale, ich części
2013	1	232,62	232 615 810,9	52,2%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ¹⁹
	2	133,63	133 628 857,2	25,0%	Ser i twaróg
	3	109,12	109 115 113,2	65,1%	Mebel i ich części, gdzie indziej niesklasyfikowane (z wył. mebli do siedzenia i mebli lekarskich, chirurgicznych, dentystycznych lub weterynaryjnych)
	4	67,00	67 000 010,5	110,3%	Gaz ziemny (mokry) i pozostałe węglowodory gazowe
	5	50,35	50 349 580,4	235,1%	Przetwory spożywcze, gdzie indziej niesklasyfikowane
2012	1	111,02	111 024 444,0	38,3%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
	2	106,05	106 047 032,5	24,7%	Ser i twaróg
	3	86,41	86 413 392,5	24,1%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ²⁰
	4	70,42	70 424 565,1	16,6%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; ²¹

¹⁹ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

²⁰ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

²¹ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk,

Rok	Lokata	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Zmiana roczna	Grupa produktów
	5	54,20	54 197 587,5	31,6%	Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowane
2011	1	290,61	290 614 560,4	218,8%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; ²²
	2	107,32	107 322 880,3	58,7%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
	3	103,16	103 163 610,0	40,3%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ²³
	4	73,77	73 774 232,5	30,4%	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone
	5	50,96	50 962 698,1	672,3%	Odkurzacze, włącznie z czyszczącymi na sucho i na mokro
2010	1	122,75	122 750 377,7	204,0%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
	2	88,08	88 076 164,9	356,0%	Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych ²⁴
	3	83,65	83 654 705,0	27,9%	Ser i twaróg
	4	45,18	45 180 712,4	90,2%	Mleko i śmietana, zagęszczane lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
	5	44,63	44 634 257,0	21,1%	Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ²⁵

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

W roku 2014 najwyższe spadki wartości eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych odnotowano w grupie *Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone* o ponad 80% (184,9 mln zł). Ta sama grupa produktów, rok wcześniej zanotowała spadek na poziomie wyższym niż 40% (jeszcze w 2010 r. notowano ponad 200% wzrost eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych świeżego mięsa wieprzowego). Tyma samym, w ciągu dwóch lat, sprzedaż zagraniczna mięsa nieprzetworzonego spadła niemal do zera. Rok 2014 charakteryzował się również ponad 20% spadkiem sprzedaży w grupie *Ser i twaróg* (147,3 mln zł). Poprzednio, lata 2010, 2012 i 2013, charakteryzowały się wzrostem wartości sprzedaży tej grupy produktów, średniorocznie na poziomie 25%. (tabele 17 i 18). W latach 2010-2012 obserwowano duże spadki wartości eksportu w grupie *maszyn rolniczych, ogrodnich lub leśnych (...)*. W kolejnych latach osiągały one poziom odpowiednio: -9,1%, -61,6%, - 62,6% (zmiany roczne). Obserwowana sytuacja oznacza zbliżenie się do poziomu bliskiego zera, również w tej grupie

elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

²² Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

²³ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

²⁴ Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych do przewozu 10 lub więcej osób, pojazdów samochodowych i pozostałych pojazdów silnikowych przeznaczonych zasadniczo do przewozu osób, pojazdów silnikowych do przewozu towarów i pojazdów silnikowych specjalnego przeznaczenia, objętych pozycjami od 8701 do 8705, gdzie indziej niesklasyfikowane.

²⁵ Ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przed lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; maki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi.

produktów. Rok 2012 charakteryzował się również spektakularnym spadkiem o 100% wartości sprzedanych napojów alkoholowych.

W 2010 roku podobną sytuację notowano w grupie *maszyn do przygotowywania lub przerobu tytoniu* (- 99,8%), z tym że maszyny, w 2014 r. zanotowały skokowy wzrost sprzedaży w stosunku do roku poprzedniego, na poziomie ponad 2600%.

Rok 2011, był rokiem niekorzystnym dla sprzedaży w grupie *Mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego* – 48,6 mln zł. (-51%) oraz *Mleko i śmietana, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego* – 35,24 mln. zł. (-46%). Podobnej wielkości korektę - 52,7 mln zł (-40,8%) zaobserwowano również w roku 2010, w odniesieniu do grupy *Mleko i śmietana, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego*.

Analiza w poszczególnych latach została ograniczona do grup produktów, w których obserwowano najwyższe spadki. Wyniki analiz odnoszą się więc do okresu objętego charakterystyką. Zmiany trendów w następnych latach mogły być obserwowane, lecz na poziomach niższych niż te, które mogłyby powodować ujęcie danej grupy produktów wśród pięciu produktów o najwyższych wzrostach/spadkach sprzedaży.

Tabela 18. Największe spadki wartości eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych województwa podlaskiego w latach 2012-2014 (według grup produktów w klasyfikacji CN)

Rok	Lokata	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Zmiana roczna	Grupa produktów
2014	1	-184,99	-184 992 082,0	-80,1%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
	2	-147,31	-147 311 488,0	-22,0%	Ser i twaróg
	3	-78,72	-78 722 845,0	-61,6%	Gaz ziemny (mokry) i pozostałe węglowodory gazowe
	4	-47,09	-47 086 053,0	-10,7%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ²⁶
	5	-41,37	-41 370 749,0	-53,4%	Papier i tektura smołowane, bituminizowane lub asfaltowane, w zwojach lub arkuszach prostokątnych lub kwadratowych, o dowolnym wymiarze
2013	1	-170,42	-170 419 292,1	-42,5%	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone
	2	-117,61	-117 610 847,0	-32,5%	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone
	3	-53,45	-53 447 246,8	-10,8%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; ²⁷
	4	-44,02	-44 016 359,9	-34,6%	Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych ²⁸

²⁶ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

²⁷ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

²⁸ Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych do przewozu 10 lub więcej osób, pojazdów samochodowych i pozostałych pojazdów silnikowych przeznaczonych zasadniczo do przewozu osób, pojazdów silnikowych do przewozu

Rok	Lokata	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Zmiana roczna	Grupa produktów
	5	-37,65	-37 651 925,8	-32,7%	Papier, tektura, wata celulozowa i wstęgi z włókien celulozowych, ²⁹
2012	1	-31,76	-31 757 280,5	-62,6%	Maszyny rolnicze, ogrodnicze lub leśne do przygotowywania lub uprawy gleby (z wył. rozpylaczy cieczy i rozpraszaczy proszku); walce do pielęgnacji trawników lub terenów sportowych; ich części
	2	-21,11	-21 113 507,3	-100,0%	Alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu < 80% obj.; wódki, likiery i pozostałe napoje spirytusowe (z wył. preparatów alkoholowych złożonych, w rodzaju stosowanych do produkcji napojów)
	3	-13,51	-13 513 872,6	-9,6%	Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych ³⁰
	4	-12,24	-12 242 057,5	-14,2%	Masło, włącznie z masłem odwodnionym i ghee i pozostałe tłuszcze oraz oleje otrzymane z mleka; produkty mleczarskie do smarowania
	5	-11,20	-11 201 082,5	-25,3%	Jachty i pozostałe jednostki pływające, wypoczynkowe lub sportowe; łodzie wioślarskie i kajaki
2011	1	-81,18	-81 177 518,6	-61,6%	Maszyny rolnicze, ogrodnicze lub leśne do przygotowywania lub uprawy gleby (z wył. rozpylaczy cieczy i rozpraszaczy proszku); walce do pielęgnacji trawników lub terenów sportowych; ich części
	2	-48,60	-48 597 956,4	-51,0%	Mleko i śmietana, zagęszczane lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
	3	-35,24	-35 235 383,3	-46,0%	Mleko i śmietana, niezagęszczane ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego
	4	-34,93	-34 926 904,7	-46,0%	Maszyny żniwne lub omlotowe, włączając prasy do belowania słomy lub paszy; ³¹
	5	-18,16	-18 158 319,8	-90,0%	Urządzenia mechaniczne, obsługiwane ręcznie lub inaczej, ³²
2010	1	-52,67	-52 666 571,9	-40,8%	Mleko i śmietana, niezagęszczane ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego

towarów i pojazdów silnikowych specjalnego przeznaczenia, objętych pozycjami od 8701 do 8705, gdzie indziej niesklasyfikowane.

²⁹ Papier, tektura, wata celulozowa i wstęgi z włókien celulozowych, powleczone, impregnowane, pokryte, barwione powierzchniowo, dekorowane na powierzchni lub z nadrukiem, w zwojach lub arkuszach prostokątnych lub kwadratowych, o dowolnym wymiarze (z wył. wyrobów objętych pozycją 4803, 4809 lub 4810).

³⁰ Części i akcesoria do ciągników, do pojazdów silnikowych do przewozu 10 lub więcej osób, pojazdów samochodowych i pozostałych pojazdów silnikowych przeznaczonych zasadniczo do przewozu osób, pojazdów silnikowych do przewozu towarów i pojazdów silnikowych specjalnego przeznaczenia, objętych pozycjami od 8701 do 8705, gdzie indziej niesklasyfikowane.

³¹ Maszyny żniwne lub omlotowe, włączając prasy do belowania słomy lub paszy; kosiarki do trawników i do pozyskiwania siana; urządzenia do czyszczenia, sortowania lub klasyfikowania jaj, owoców lub pozostałych produktów rolnych; ich części (inne niż urządzenia do czyszczenia, sortowania lub klasyfikowania nasion, ziarna lub suszonych warzyw strączkowych, objętych pozycją 8437)

³² Urządzenia mechaniczne, obsługiwane ręcznie lub inaczej, do rozrzucania, rozpraszania lub rozpylania cieczy lub proszków, gdzie indziej niesklasyfikowane; gaśnice, nawet napełnione (z wył. granatów gaszących, ładunków wymiennych do gaśnic); pistolety natryskowe i podobne urządzenia (z wył. elektrycznych maszyn i urządzeń, do rozpylania na gorąco metali lub cermetali objętych pozycją 8515); maszyny do wytwarzania strumienia pary lub piasku i podobne maszyny wytwarzające strumień czynnika roboczego, części do nich, gdzie indziej niesklasyfikowane.

Rok	Lokata	Wartość w mln. zł	Wartość w zł	Zmiana roczna	Grupa produktów
	2	-18,95	-18 946 657,9	-59,7%	Karty pocztowe drukowane lub ilustrowane; drukowane karty z osobistymi pozdrowieniami, wiadomościami lub ogłoszeniami, nawet ilustrowane, z kopertami lub ozdobami, lub bez nich
	3	-17,89	-17 892 032,9	-11,9%	Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; ³³
	4	-13,20	-13 199 724,3	-9,1%	Maszyny rolnicze, ogrodnicze lub leśne do przygotowywania lub uprawy gleby (z wytł. rozpylaczy cieczy i rozpraszaczy proszku); walce do pielęgnacji trawników lub terenów sportowych; ich części
	5	-11,40	-11 395 798,3	-99,8%	Maszyny do przygotowywania lub przerobu tytoniu, niewymienione ani niewłączone gdzie indziej w niniejszym dziale, ich części

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

³³ Podgrzewacze do wody, natychmiastowe lub zbiornikowe, oraz grzałki nurnikowe, elektryczne; aparatura do ogrzewania gleby i pomieszczeń, elektryczna; przyrządy fryzjerskie np. suszarki do włosów, termoloki, lokówki oraz suszarki do rąk, elektrotermiczne; żelazka do prasowania, elektryczne; urządzenia elektrotermiczne, w rodzaju stosowanych do użytku domowego; elektryczne rezystory grzejne (inne niż te objęte pozycją 8545); ich części.

Załącznik nr 1. Ranking krajów docelowych eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego

Tabela 1. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2004 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	509	10,1	1	Niemcy	0,70	18,6
2	Rosja	377	7,5	2	Niderlandy	0,53	14,2
3	Białoruś	333	6,6	3	Rosja	0,35	9,2
4	Łotwa	332	6,6	4	Litwa	0,29	7,7
5	Niemcy	294	5,8	5	Wielka Brytania	0,25	6,6
6	Estonia	225	4,5	6	Francja	0,24	6,4
7	Ukraina	207	4,1	7	Białoruś	0,23	6,2
8	Stany Zjednoczone Ameryki	169	3,4	8	Włochy	0,15	4,0
9	Kazachstan	148	2,9	9	Stany Zjednoczone Ameryki	0,11	3,0
10	Francja	143	2,8	10	Belgia	0,09	2,5
11	Azerbejdżan	143	2,8	11	Szwecja	0,09	2,3
12	Wielka Brytania	139	2,8	12	Łotwa	0,09	2,3
13	Belgia	135	2,7	13	Austria	0,08	2,3
14	Włochy	125	2,5	14	Ukraina	0,07	1,9
15	Niderlandy	121	2,4	15	Dania	0,06	1,6
Razem		3400	67,5	Razem		3,33	88,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 2. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2005 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	444	8,9	1	Niemcy	0,66	18,7
2	Rosja	348	7,0	2	Niderlandy	0,58	16,3
3	Białoruś	338	6,8	3	Rosja	0,38	10,8
4	Niemcy	297	6,0	4	Białoruś	0,28	7,9
5	Łotwa	297	6,0	5	Litwa	0,22	6,0
6	Ukraina	210	4,2	6	Włochy	0,18	5,1
7	Estonia	209	4,2	7	Francja	0,18	5,1
8	Stany Zjednoczone Ameryki	208	4,2	8	Wielka Brytania	0,15	4,2
9	Wielka Brytania	152	3,1	9	Łotwa	0,10	2,9
10	Belgia	152	3,1	10	Stany Zjednoczone Ameryki	0,08	2,4
11	Francja	141	2,8	11	Belgia	0,08	2,1
12	Kazachstan	133	2,7	12	Szwecja	0,07	2,0

13	Norwegia	129	2,6	13	Austria	0,06	1,7
14	Republika Czeska	127	2,6	14	Ukraina	0,06	1,6
15	Azerbejdżan	118	2,4	15	Republika Czeska	0,05	1,5
Razem		3303	66,4	Razem		3,14	88,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 3. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2006 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	429	7,9	1	Niemcy	0,67	18,0
2	Białoruś	390	7,2	2	Rosja	0,41	10,9
3	Rosja	334	6,1	3	Białoruś	0,37	10,0
4	Niemcy	324	6,0	4	Litwa	0,29	7,8
5	Łotwa	279	5,1	5	Niderlandy	0,28	7,5
6	Wielka Brytania	214	3,9	6	Francja	0,25	6,6
7	Stany Zjednoczone Ameryki	212	3,9	7	Włochy	0,19	5,1
8	Ukraina	206	3,8	8	Wielka Brytania	0,16	4,2
9	Estonia	193	3,5	9	Węgry	0,14	3,6
10	Belgia	149	2,7	10	Łotwa	0,13	3,5
11	Kazachstan	148	2,7	11	Stany Zjednoczone Ameryki	0,10	2,7
12	Irlandia	132	2,4	12	Ukraina	0,09	2,4
13	Francja	129	2,4	13	Kazachstan	0,07	1,8
14	Republika Czeska	118	2,2	14	Republika Czeska	0,06	1,7
15	Norwegia	117	2,2	15	Norwegia	0,05	1,3
Razem		3374	62,0	Razem		3,26	87,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 4. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2007 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	457	8,2	1	Niemcy	0,54	15,4
2	Białoruś	385	6,9	2	Rosja	0,45	12,8
3	Niemcy	317	5,7	3	Litwa	0,41	11,7
4	Łotwa	306	5,5	4	Białoruś	0,26	7,4
5	Rosja	298	5,4	5	Wielka Brytania	0,23	6,6
6	Wielka Brytania	221	4,0	6	Łotwa	0,18	5,2
7	Ukraina	215	3,9	7	Francja	0,16	4,7
8	Estonia	214	3,8	8	Włochy	0,16	4,7
9	Stany Zjednoczone Ameryki	191	3,4	9	Niderlandy	0,13	3,8
10	Belgia	168	3,0	10	Ukraina	0,10	2,7

11	Irlandia	165	3,0	11	Stany Zjednoczone Ameryki	0,09	2,5
12	Republika Czeska	145	2,6	12	Węgry	0,08	2,4
13	Kazachstan	141	2,5	13	Republika Czeska	0,07	2,0
14	Azerbejdżan	126	2,3	14	Dania	0,06	1,8
15	Dania	115	2,1	15	Norwegia	0,06	1,6
Razem		3464	62,2	Razem		2,97	85,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 5. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2008 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	444	7,7	1	Niemcy	0,54	15,1
2	Białoruś	435	7,5	2	Rosja	0,42	11,8
3	Łotwa	314	5,4	3	Białoruś	0,42	11,7
4	Niemcy	306	5,3	4	Litwa	0,42	11,7
5	Rosja	297	5,2	5	Wielka Brytania	0,21	5,9
6	Wielka Brytania	245	4,2	6	Łotwa	0,14	3,9
7	Estonia	239	4,1	7	Włochy	0,14	3,8
8	Ukraina	225	3,9	8	Węgry	0,12	3,4
9	Belgia	220	3,8	9	Niderlandy	0,12	3,3
10	Stany Zjednoczone Ameryki	193	3,3	10	Ukraina	0,10	2,7
11	Irlandia	168	2,9	11	Francja	0,09	2,6
12	Republika Czeska	155	2,7	12	Republika Czeska	0,08	2,2
13	Francja	139	2,4	13	Belgia	0,07	2,0
14	Kazachstan	113	2,0	14	Stany Zjednoczone Ameryki	0,07	2,0
15	Azerbejdżan	112	1,9	15	Słowacja	0,06	1,5
Razem		3605	62,5	Razem		3,01	83,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 6. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2009 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Białoruś	482	7,9	1	Niemcy	0,68	18,6
2	Litwa	473	7,8	2	Białoruś	0,44	12,0
3	Łotwa	356	5,9	3	Litwa	0,36	9,7
4	Niemcy	301	4,9	4	Rosja	0,31	8,5
5	Rosja	285	4,7	5	Włochy	0,23	6,2
6	Belgia	262	4,3	6	Węgry	0,20	5,3
7	Wielka Brytania	245	4,0	7	Niderlandy	0,19	5,3

8	Ukraina	219	3,6	8	Wielka Brytania	0,18	5,0
9	Estonia	214	3,5	9	Francja	0,11	3,0
10	Stany Zjednoczone Ameryki	160	2,6	10	Łotwa	0,10	2,6
11	Irlandia	150	2,5	11	Ukraina	0,09	2,4
12	Republika Czeska	149	2,4	12	Słowacja	0,07	1,8
13	Niderlandy	141	2,3	13	Republika Czeska	0,06	1,7
14	Słowacja	131	2,2	14	Szwecja	0,06	1,5
15	Szwecja	125	2,1	15	Belgia	0,05	1,4
Razem		3693	60,7	Razem		3,13	84,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 7. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2010 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Białoruś	493	7,5	1	Niemcy	0,79	17,7
2	Litwa	461	7,0	2	Białoruś	0,62	13,9
3	Łotwa	342	5,2	3	Rosja	0,49	10,9
4	Niemcy	310	4,7	4	Litwa	0,38	8,5
5	Rosja	306	4,7	5	Wielka Brytania	0,24	5,4
6	Wielka Brytania	264	4,0	6	Włochy	0,22	5,0
7	Belgia	262	4,0	7	Niderlandy	0,20	4,6
8	Estonia	233	3,6	8	Słowacja	0,15	3,4
9	Ukraina	231	3,5	9	Francja	0,12	2,7
10	Norwegia	174	2,7	10	Węgry	0,12	2,6
11	Republika Czeska	172	2,6	11	Republika Czeska	0,11	2,4
12	Stany Zjednoczone Ameryki	169	2,6	12	Łotwa	0,09	2,0
13	Irlandia	157	2,4	13	Ukraina	0,09	2,0
14	Szwecja	148	2,3	14	Szwecja	0,09	2,0
15	Kazachstan	136	2,1	15	Norwegia	0,06	1,4
Razem		3858	58,9	Razem		3,77	84,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 8. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2011 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Białoruś	480	6,9%	1	Niemcy	1,12	20,1
2	Litwa	465	6,7	2	Białoruś	0,57	10,3
3	Łotwa	365	5,2	3	Rosja	0,53	9,5
4	Rosja	325	4,7	4	Litwa	0,43	7,8
5	Niemcy	324	4,7	5	Niderlandy	0,31	5,5
6	Wielka Brytania	282	4,0	6	Wielka Brytania	0,27	4,9
7	Estonia	242	3,5	7	Francja	0,24	4,3

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
8	Ukraina	214	3,1	8	Włochy	0,21	3,8
9	Belgia	214	3,1	9	Republika Czeska	0,15	2,7
10	Norwegia	209	3,0	10	Słowacja	0,14	2,6
11	Republika Czeska	193	2,8	11	Szwecja	0,13	2,3
12	Stany Zjednoczone Ameryki	179	2,6	12	Węgry	0,12	2,2
13	Irlandia	161	2,3	13	Turcja	0,11	2,1
14	Słowacja	159	2,3	14	Ukraina	0,11	2,1
15	Niderlandy	157	2,3	15	Łotwa	0,11	2,0
Razem		3969	57,0	Razem		4,57	82,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 9. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2012 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Białoruś	501	6,4	1	Niemcy	1,34	19,7
2	Litwa	492	6,3	2	Rosja	0,76	11,2
3	Łotwa	407	5,2	3	Białoruś	0,71	10,4
4	Niemcy	340	4,3	4	Litwa	0,46	6,8
5	Rosja	324	4,1	5	Niderlandy	0,40	5,9
6	Wielka Brytania	303	3,9	6	Wielka Brytania	0,32	4,6
7	Belgia	301	3,8	7	Francja	0,28	4,1
8	Estonia	264	3,4	8	Włochy	0,20	2,9
9	Republika Czeska	226	2,9	9	Republika Czeska	0,20	2,9
10	Ukraina	208	2,6	10	Łotwa	0,19	2,8
11	Norwegia	207	2,6	11	Ukraina	0,16	2,3
12	Włochy	199	2,5	12	Słowacja	0,15	2,2
13	Niderlandy	191	2,4	13	Norwegia	0,13	1,9
14	Stany Zjednoczone Ameryki	189	2,4	14	Węgry	0,12	1,8
15	Słowacja	172	2,2	15	Szwecja	0,12	1,7
Razem		4324	55,0	Razem		5,55	81,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 10. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2013 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	521	5,9	1	Niemcy	1,76	22,8
2	Białoruś	514	5,9	2	Rosja	0,85	11,1
3	Łotwa	441	5,0	3	Białoruś	0,59	7,7
4	Niemcy	368	4,2	4	Litwa	0,53	6,9
5	Rosja	340	3,9	5	Niderlandy	0,42	5,5

6	Wielka Brytania	330	3,8	6	Wielka Brytania	0,42	5,4
7	Belgia	311	3,5	7	Republika Czeska	0,26	3,4
8	Estonia	273	3,1	8	Francja	0,25	3,3
9	Republika Czeska	255	2,9	9	Łotwa	0,24	3,1
10	Norwegia	234	2,7	10	Słowacja	0,20	2,7
11	Słowacja	221	2,5	11	Włochy	0,20	2,6
12	Ukraina	219	2,5	12	Ukraina	0,16	2,1
13	Szwecja	204	2,3	13	Norwegia	0,16	2,1
14	Stany Zjednoczone Ameryki	200	2,3	14	Szwecja	0,16	2,0
15	Irlandia	192	2,2	15	Węgry	0,14	1,8
Razem		4623	52,7	Razem		6,35	82,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 11. Ranking krajów docelowych podlaskiego eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych w 2014 roku (wg liczby i wartości transakcji)

Transakcje				Wartość eksportu w mld zł			
Lokata	Kraj	n	%	Lokata	Kraj	n	%
1	Litwa	494	5,4	1	Niemcy	1,71	22,0
2	Białoruś	492	5,4	2	Rosja	0,68	8,8
3	Łotwa	379	4,1	3	Litwa	0,56	7,3
4	Rosja	361	3,9	4	Wielka Brytania	0,47	6,1
5	Niemcy	359	3,9	5	Niderlandy	0,45	5,8
6	Wielka Brytania	344	3,7	6	Białoruś	0,39	5,0
7	Norwegia	306	3,3	7	Republika Czeska	0,36	4,6
8	Belgia	255	2,8	8	Łotwa	0,29	3,7
9	Estonia	252	2,7	9	Francja	0,27	3,5
10	Republika Czeska	249	2,7	10	Włochy	0,19	2,5
11	Ukraina	227	2,5	11	Węgry	0,19	2,4
12	Stany Zjednoczone Ameryki	216	2,4	12	Słowacja	0,18	2,3
13	Irlandia	210	2,3	13	Norwegia	0,17	2,2
14	Szwecja	210	2,3	14	Szwecja	0,16	2,1
15	Francja	193	2,1	15	Chiny	0,16	2,0
Razem		4547	49,5	Razem		6,24	80,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Załącznik nr 2. Wybrane informacje dotyczące eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego wg kraju docelowego

Tabela 12. Wybrane informacje dotyczące eksporty i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego w roku 2014 (wg kraju docelowego)

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Afganistan	4	868185,0	217046,3	233188,5
Albania	9	887047,0	98560,8	14506,0
Algieria	10	4844788,0	484478,8	352047,0
Andora	1	27574,0	27574,0	27574,0
Angola	4	1639370,0	409842,5	238471,5
Arabia Saudyjska	24	1717408,0	71558,7	16303,5
Argentyna	10	4224322,0	422432,2	167874,0
Armenia	25	7108588,0	284343,5	15880,0
Australia	130	10504070,0	80800,5	2164,5
Austria	130	61776254,0	475202,0	27213,0
Azerbejdżan	95	20220359,0	212845,9	3651,0
Bahrajn	1	104095,0	104095,0	104095,0
Bangladesz	1	97038,0	97038,0	97038,0
Barbados	5	719,0	143,8	52,0
Belgia	255	83018295,0	325561,9	3878,0
Belize	2	20023,0	10011,5	10011,5
Benin	1	872417,0	872417,0	872417,0
Białoruś	492	390571365,0	793844,2	70902,0
Boliwia	3	83548,0	27849,3	2281,0
Bośnia i Hercegowina	62	5390507,0	86943,7	13435,5
Botswana	2	25603,0	12801,5	12801,5
Brazylia	18	19837284,0	1102071,3	26172,5
Brunei Darussalam	12	8974,0	747,8	543,5
Bułgaria	134	65468638,0	488571,9	9463,5
Burkina Faso	1	419,0	419,0	419,0
Chile	34	2736603,0	80488,3	3060,5
Chiny	68	158748647,0	2334538,9	6841,5
Chorwacja	98	8057760,0	82222,0	2728,0
Cypr	59	35516580,0	601975,9	13344,0
Dania	106	99217322,0	936012,5	49882,0
Dominika	2	60731,0	30365,5	30365,5
Dominikana	34	2539800,0	74700,0	327,5
Dżibuti	1	182271,0	182271,0	182271,0
Egipt	24	20571403,0	857141,8	33879,0
Ekwador	33	634988,0	19242,1	1723,0
Estonia	252	105895400,0	420219,8	6731,0
Etiopia	2	153917,0	76958,5	76958,5
Filipiny	11	7078554,0	643504,9	879,0
Finlandia	132	44873031,0	339947,2	2268,0
Franc. Teryt. Płd.	3	71464,0	23821,3	26143,0

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Francja	193	272034709,0	1409506,3	24941,0
Gabon	2	2095,0	1047,5	1047,5
Ghana	3	4605954,0	1535318,0	71280,0
Gibraltar	1	129,0	129,0	129,0
Grecja	90	34504768,0	383386,3	15943,5
Grenada	1	164,0	164,0	164,0
Gruzja	58	5116297,0	88212,0	7569,5
Gwatemala	1	31498,0	31498,0	31498,0
Gwinea	5	78182,0	15636,4	10,0
Haiti	1	78213,0	78213,0	78213,0
Hiszpania	143	56448806,0	394746,9	16471,0
Hongkong	38	5563913,0	146418,8	1173,5
Indie	33	3084444,0	93468,0	2581,0
Indonezja	17	9382671,0	551921,8	830,0
Irak	11	22199125,0	2018102,3	100446,0
Iran	13	3208370,0	246797,7	20103,0
Irlandia	210	60103320,0	286206,3	10645,5
Islandia	116	3862893,0	33300,8	4571,0
Izrael	51	18920308,0	370986,4	3427,0
Jamajka	1	79,0	79,0	79,0
Japonia	46	3256866,0	70801,4	729,5
Jemen	1	19000,0	19000,0	19000,0
Jordania	20	3097861,0	154893,1	50954,5
Kambodża	4	408540,0	102135,0	34583,5
Kamerun	1	267534,0	267534,0	267534,0
Kanada	132	20102843,0	152294,3	13426,0
Katar	7	5137445,0	733920,7	32931,0
Kazachstan	133	61817588,0	464793,9	23338,0
Kenia	4	140804,0	35201,0	24329,5
Kirgistan	61	12492443,0	204794,2	9372,0
Kolumbia	8	3377615,0	422201,9	28777,0
Kongo	6	386182,0	64363,7	21496,5
Kosowo	21	1947715,0	92748,3	1290,0
Kostaryka	1	597,0	597,0	597,0
Kraje i terytoria	8	1283,0	160,4	106,5
Kraje i terytoria	7	2386,0	340,9	303,0
Kuba	24	395365,0	16473,5	1673,5
Kuwejt	29	772667,0	26643,7	1986,0
Liban	16	1068856,0	66803,5	6184,0
Liberia	2	238933,0	119466,5	119466,5
Libia	17	3006757,0	176868,1	60573,0
Liechtenstein	4	12507,0	3126,8	1777,0
Litwa	494	564261179,0	1142229,1	30322,5
Luksemburg	20	3524082,0	176204,1	31778,0
Łotwa	379	288949304,0	762399,2	13412,0
Macedonia	26	2817627,0	108370,3	3770,5

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Madagaskar	3	20077,0	6692,3	1830,0
Malawi	4	56680,0	14170,0	4264,0
Malediwy	1	84,0	84,0	84,0
Malezja	46	4666191,0	101438,9	1786,5
Mali	1	75099,0	75099,0	75099,0
Malta	15	1364101,0	90940,1	23600,0
Maroko	28	10198342,0	364226,5	7887,0
Mauretania	2	953954,0	476977,0	476977,0
Mauritius	14	81905,0	5850,4	766,5
Meksyk	15	3233979,0	215598,6	15548,0
Mołdawia	109	12760144,0	117065,5	9446,0
Mongolia	12	657620,0	54801,7	37386,5
Mozambik	1	52,0	52,0	52,0
Myanmar, Birma	1	46513,0	46513,0	46513,0
Namibia	4	126590,0	31647,5	33432,5
Nepal	3	763,0	254,3	255,0
Niderlandy	181	448834286,0	2479747,4	32788,0
Niemcy	359	1705692279,0	4751232,0	63870,0
Nigeria	11	426331,0	38757,4	7621,0
Norwegia	306	172985796,0	565313,1	3093,5
Nowa Kaledonia	8	222682,0	27835,3	4575,0
Nowa Zelandia	34	1198591,0	35252,7	3797,5
Okupowane Terytorium	2	1693882,0	846941,0	846941,0
Oman	3	116234,0	38744,7	28459,0
Pakistan	6	459456,0	76576,0	30312,5
Panama	12	2130833,0	177569,4	38012,0
Papua Nowa Gwinea	3	91856,0	30618,7	40502,0
Paragwaj	3	111632,0	37210,7	22633,0
Peru	43	9188924,0	213695,9	2074,0
Polinezja Francuska	2	210,0	105,0	105,0
Portugalia	66	30149685,0	456813,4	28115,0
Republika Czeska	249	357530920,0	1435867,2	26468,0
Republika Korei	48	12918684,0	269139,3	996,5
Republika Południowej Afryki	35	3389681,0	96848,0	6706,0
Republika Środkowoafrykańska	3	828834,0	276278,0	154704,0
Rosja	361	683 885 791,0	1894420,5	70927,0
Rumunia	173	54591750,0	315559,3	14402,0
Salwador	1	39,0	39,0	39,0
San Marino	1	4248575,0	4248575,0	4248575,0
Senegal	2	2992,0	1496,0	1496,0
Serbia	136	18321148,0	134714,3	6737,0
Seszele	1	149,0	149,0	149,0
Singapur	36	6090447,0	169179,1	968,5
Słowacja	181	179280307,0	990498,9	14744,0
Słowenia	89	24000117,0	269664,2	5011,0
Somalia	1	40744,0	40744,0	40744,0

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Sri Lanka	5	1382,0	276,4	290,0
Stany Zjednoczone Ameryki	216	92602283,0	428714,3	11444,0
Sudan	1	114284,0	114284,0	114284,0
Syria	4	73547,0	18386,8	6587,5
Szwajcaria	143	24628272,0	172225,7	9345,0
Szwecja	210	160980011,0	766571,5	7727,5
Tadżykistan	45	7311927,0	162487,3	18096,0
Tajlandia	41	25754453,0	628157,4	535,0
Tajwan	12	1685057,0	140421,4	33704,0
Tanzania	2	694,0	347,0	347,0
Togo	1	432117,0	432117,0	432117,0
Tunezja	10	687395,0	68739,5	23585,5
Turcja	59	19952789,0	338182,9	58836,0
Turkmenistan	15	3541332,0	236088,8	143600,0
Ukraina	227	129452110,0	570273,6	22200,0
Urugwaj	3	465868,0	155289,3	130499,0
Uzbekistan	37	28798191,0	778329,5	107926,0
Wenezuela	2	16917,0	8458,5	8458,5
Węgry	154	188401257,0	1223384,8	49714,5
Wielka Brytania	344	474422162,0	1379134,2	16414,0
Wietnam	10	3231703,0	323170,3	101077,5
Włochy	182	191684811,0	1053213,3	11754,0
Wybrzeże Kości Słoniowej	9	305914,0	33990,4	1787,0
Wyspy Dziewicze-W.B.	5	329208,0	65841,6	11071,0
Zambia	7	222062,0	31723,1	611,0
Zimbabwe	4	2467,0	616,8	342,5
Zjednoczone Emiraty Arabskie	68	21728063,0	319530,3	4251,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Tabela 13. Wybrane informacje dotyczące eksportu i dostaw wewnątrzwspólnotowych z województwa podlaskiego w roku 2013 (wg kraju docelowego)

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Afganistan	6	362594,0	60432,3	46500,0
Albania	8	371647,0	46455,9	696,5
Algieria	5	1150248,0	230049,6	302395,0
Arabia Saudyjska	19	2692922,0	141732,7	48000,0
Argentyna	20	3376934,0	168846,7	429,0
Armenia	24	3338551,0	139106,3	19587,0
Australia	122	10625617,0	87095,2	2558,0
Austria	145	49350943,0	340351,3	13603,0
Azerbejdżan	76	22912697,0	301482,9	14588,5
Bahamy	1	283786,0	283786,0	283786,0
Bangladesz	2	521557,0	260778,5	260778,5
Barbados	3	211,0	70,3	39,0

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Belgia	311	91649827,0	294694,0	2511,0
Belize	5	2256776,0	451355,2	207157,0
Benin	1	840741,0	840741,0	840741,0
Białoruś	514	591327748,0	1150443,1	73269,5
Boliwia	1	76537,0	76537,0	76537,0
Bośnia i Hercegowina	49	2769239,0	56515,1	10540,0
Botswana	1	474,0	474,0	474,0
Brazylia	32	5800909,0	181278,4	629,5
Brunei Darussalam	4	330,0	82,5	47,5
Bułgaria	123	58267629,0	473720,6	16801,0
Burkina Faso	3	75498,0	25166,0	30500,0
Chile	31	4104857,0	132414,7	5284,0
Chiny	54	68264636,0	1264159,9	30453,5
Chorwacja	74	5059511,0	68371,8	7514,5
Cypr	54	10817851,0	200330,6	9929,0
Czarnogóra	2	80798,0	40399,0	40399,0
Dania	110	82523131,0	750210,3	59508,0
Dominika	3	181021,0	60340,3	83189,0
Dominikana	7	506111,0	72301,6	1670,0
Dżibuti	2	100786,0	50393,0	50393,0
Egipt	17	7448162,0	438127,2	25397,0
Ekwador	28	355532,0	12697,6	787,0
Estonia	273	113625396,0	416210,2	8309,0
Etiopia	10	691194,0	69119,4	6527,0
Filipiny	9	4238419,0	470935,4	13487,0
Finlandia	125	50056536,0	400452,3	3824,0
Franc. Teryt. Płd.	6	13087,0	2181,2	2199,5
Francja	165	254569540,0	1542845,7	35054,0
Gabon	4	27119,0	6779,8	5732,0
Ghana	4	1616828,0	404207,0	76846,5
Grecja	92	41283202,0	448730,5	16692,0
Gruzja	43	3493675,0	81248,3	8565,0
Gujana	1	132,0	132,0	132,0
Gwatemala	4	15198,0	3799,5	343,0
Gwinea	4	100016,0	25004,0	24973,0
Gwinea Równikowa	1	1175579,0	1175579,0	1175579,0
Hiszpania	158	46162875,0	292170,1	9945,0
Hongkong	30	2972695,0	99089,8	5209,5
Indie	47	3763492,0	80074,3	550,0
Indonezja	16	13217657,0	826103,6	263,0
Irak	10	14801708,0	1480170,8	74318,5
Iran	13	1815133,0	139625,6	215,0
Irlandia	192	59195876,0	308311,9	12200,5
Islandia	107	3163857,0	29568,8	4625,0
Izrael	52	17339927,0	333460,1	1863,5
Jamajka	1	150,0	150,0	150,0

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Japonia	43	1973905,0	45904,8	1059,0
Jordania	10	1515397,0	151539,7	84247,5
Kamerun	3	82018,0	27339,3	6234,0
Kanada	130	18616301,0	143202,3	8737,5
Katar	6	258669,0	43111,5	17983,0
Kazachstan	158	72148637,0	456636,9	19264,5
Kenia	10	416222,0	41622,2	4048,0
Kirgistan	44	9872056,0	224364,9	15669,0
Kolumbia	7	2637039,0	376719,9	337,0
Kosowo	12	1763971,0	146997,6	85604,0
Kostaryka	2	86002,0	43001,0	43001,0
Kraje i terytoria	6	1192,0	198,7	145,5
Kraje i terytoria	1	420,0	420,0	420,0
Kuba	19	3349456,0	176287,2	6058,0
Kuwejt	4	647766,0	161941,5	80725,0
Liban	11	853684,0	77607,6	20388,0
Libia	24	8689202,0	362050,1	81816,0
Liechtenstein	7	36036,0	5148,0	3740,0
Litwa	521	532937539,0	1022912,7	18726,0
Luksemburg	23	2618778,0	113859,9	24528,0
Łotwa	441	242067536,0	548906,0	9415,0
Macedonia	7	4614685,0	659240,7	7893,0
Malezja	32	2606852,0	81464,1	2394,0
Malta	13	1142414,0	87878,0	47285,0
Maroko	29	3071489,0	105913,4	806,0
Mauretania	1	587522,0	587522,0	587522,0
Mauritius	8	30351,0	3793,9	604,0
Meksyk	11	1779741,0	161794,6	72534,0
Mołdawia	92	11617039,0	126272,2	18697,5
Mongolia	17	6532892,0	384287,8	30099,0
Mozambik	1	12206,0	12206,0	12206,0
Namibia	3	572025,0	190675,0	116261,0
Nepal	4	35833,0	8958,3	9026,0
Niderlandy	190	421796094,0	2219979,4	31596,5
Niemcy	368	1755703437,0	4770933,3	86858,5
Nigeria	8	345974,0	43246,8	16400,0
Nikaragua	1	35,0	35,0	35,0
Norwegia	234	158365757,0	676776,7	5023,0
Nowa Kaledonia	5	317904,0	63580,8	19558,0
Nowa Zelandia	24	369910,0	15412,9	542,0
Okupowane Terytorium	2	1267580,0	633790,0	633790,0
Oman	3	115677,0	38559,0	25000,0
Pakistan	7	318761,0	45537,3	39924,0
Panama	2	71301,0	35650,5	35650,5
Papua Nowa Gwinea	2	76834,0	38417,0	38417,0
Paragwaj	2	92921,0	46460,5	46460,5

Kraj	Transakcje eksportowe			
	Liczba transakcji	Wartość ogółem (zł)	Średnia wartość (zł)	Mediana (zł)
Peru	28	6039770,0	215706,1	3078,0
Portugalia	79	23754592,0	300691,0	4513,0
Republika Czeska	255	259515404,0	1017707,5	34868,0
Republika Korei	27	10164227,0	376452,9	4477,0
Republika Południowej Afryki	30	2638721,0	87957,4	1919,5
Republika Środkowoafrykańska	2	174808,0	87404,0	87404,0
Rosja	340	851122204,0	2503300,6	94342,5
Rumunia	185	63114538,0	341159,7	9146,0
Salwador	1	163566,0	163566,0	163566,0
San Marino	2	1163033,0	581516,5	581516,5
Serbia	74	11899005,0	160797,4	10437,5
Seszele	1	139,0	139,0	139,0
Singapur	25	3816850,0	152674,0	3323,0
Słowacja	221	204147681,0	923745,2	7708,0
Słowenia	84	19694432,0	234457,5	6528,5
Sri Lanka	3	124,0	41,3	40,0
Stany Zjednoczone Ameryki	200	89688584,0	448442,9	15342,5
Syria	3	94024,0	31341,3	43020,0
Szwajcaria	95	25748212,0	271033,8	18233,0
Szwecja	204	156951605,0	769370,6	9273,5
Tadżykistan	33	7649917,0	231815,7	17220,0
Tajlandia	35	37799733,0	1079992,4	4043,0
Tajwan	16	1906831,0	119176,9	7030,0
Tanzania	8	70885,0	8860,6	181,0
Togo	1	325953,0	325953,0	325953,0
Trynidad i Tobago	1	2812,0	2812,0	2812,0
Tunezja	12	443547,0	36962,3	4988,0
Turcja	53	23390398,0	441328,3	46589,0
Turkmenistan	18	4818640,0	267702,2	43836,5
Uganda	1	2830,0	2830,0	2830,0
Ukraina	219	160842081,0	734438,7	43824,0
Urugwaj	1	79683,0	79683,0	79683,0
Uzbekistan	33	18673345,0	565858,9	68170,0
Wenezuela	1	246,0	246,0	246,0
Węgry	139	142384994,0	1024352,5	41785,0
Wielka Brytania	330	416099264,0	1260906,9	16040,0
Wietnam	12	3281681,0	273473,4	4021,5
Włochy	174	198561921,0	1141160,5	4889,5
Wyspy Dziewicze-W.B.	1	51448,0	51448,0	51448,0
Zambia	3	396,0	132,0	25,0
Zjednoczone Emiraty Arabskie	42	15426959,0	367308,5	8178,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Służby Celnej.

Załącznik nr 3. Najwięksi eksporterzy z województwa podlaskiego w latach 2013-2014

l.p.	Nazwa firmy (2013)
1	SUEMPOL SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
2	BIAZET SPÓŁKA AKCYJNA
3	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA MLEKOVITA
4	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA "MLEKPOL" W GRAJEWIE
5	"PFLEIDERER GRAJEWO" SPÓŁKA AKCYJNA
6	ARSENAL LTD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA
7	SPÓŁDZIELNIA OBROTU TOWAROWEGO PRZEMYSŁU MLECZARSKIEGO
8	MP - TRADE MIROSŁAW PIEKARSKI
9	PADMA ART SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA
10	PRONAR SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
11	"GLOB - TERMINAL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
12	ROLNICZE PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWE "CONTRACTUS" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
13	ROSTI (POLSKA) SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
14	"TELMEX" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
15	DOBROPLAST FABRYKA OKIEN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
16	AC SPÓŁKA AKCYJNA
17	UNIBEP SPÓŁKA AKCYJNA
18	Zakłady mięsne "ŁUNIEWSCY" Eugeniusz Łuniewski
19	DANWOOD SPÓŁKA AKCYJNA
20	KAN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
21	"PFLEIDERER MDF" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
22	OERLEMANS FOODS SIEMIATYCZE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
23	FABRYKA PRZYRZĄDÓW I UCHWYTÓW "BISON-BIAL" SPÓŁKA AKCYJNA
24	METAL - FACH SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
25	"NIBE- BIAWAR" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
26	SAMASZ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
27	SKŁODOWSCY - TYKOCIN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
28	"MAŁOW" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
29	BARTER SPÓŁKA AKCYJNA
30	NAFTAN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

l.p.	Nazwa firmy (2014)
1	SUEMPOL SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
2	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA MLEKOVITA
3	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA "MLEKPOL" W GRAJEWIE
4	BIAZET SPÓŁKA AKCYJNA
5	ARSENAL LTD SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA
6	PADMA ART SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA
7	"PFLEIDERER GRAJEWO" SPÓŁKA AKCYJNA

8 ROSTI (POLSKA) SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
9 SPÓŁDZIELNIA OBROTU TOWAROWEGO PRZEMYSŁU MŁECZARSKIEGO
10 PRONAR SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
11 DANWOOD SPÓŁKA AKCYJNA
12 DOBROPLAST FABRYKA OKIEN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
13 AC SPÓŁKA AKCYJNA
14 SUPROS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
15 "TELMEX" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
16 Zakłady mięsne "ŁUNIEWSCY" Eugeniusz Łuniewski
17 BARTER SPÓŁKA AKCYJNA
18 KAN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
19 "PFLEIDERER MDF" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
20 UNIBEP SPÓŁKA AKCYJNA
21 BIURO HANDLOWE "AGRO-BAKAŁARZEWO" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
22 METAL - FACH SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
23 FABRYKA PRZYRZĄDÓW I UCHWYTÓW "BISON-BIAL" SPÓŁKA AKCYJNA
24 "MAŁOW" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
25 FABRYKA DYWANÓW "AGNELLA" SPÓŁKA AKCYJNA
26 KEYLITE RW POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
27 "NIBE- BIAWAR" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
28 OERLEMANS FOODS SIEMIATYCZE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
29 "GLOB - TERMINAL" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
30 HERMES RECYCLING SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ